

IN DE
VOETSPOREN VAN
Margareta

Een stadswandeling langs
Bourgondische en hedendaagse
toppers in Mechelen

WELKOM IN WANDELSTAD

Mechelen

02

Welkom in wandelstad Mechelen. Historische monumenten, pareltjes in het groen, charmante plekken bij het water? Alles ligt binnen voetbereik. Deze gids biedt je het beste van Mechelen in een notendop. Achtergrond bij eeuwenoude monumenten, handige tips en verrassende weetjes wisselen elkaar af.

We richten de schijnwerpers op een toptijd uit het verhaal van Mechelen: de Bourgondische periode. De tijd van Margareta van Oostenrijk en Margareta van York. Twee fascinerende vrouwen die hun stempel drukten op de Dijlestad. Met deze wandeling treed je in de voetsporen van deze straffe madammen.

Stel je voor... 500 jaar geleden, Mechelen is hoofdstad van de Nederlanden. Hier was het hof gevestigd, hier zetelde de Grote Raad, hier kwamen Bourgondische edellieden wonen. Kortom, Mechelen was een belangrijke plek. Deze bloeitijd liet veel sporen na in de stad. Je ontdekt vandaag stadspaleizen, historische kerken, houten gevels en rijkelijk versierde gildehuizen.

Mag het nog wat meer zijn? We sturen je ook het Dijlepad op en het Begijnhof in tot bij Brouwerij Het Anker. Dorst gekregen? Laat de Bourgondiër in je los en geniet van een Gouden Carolus, het bier dat Mechelen ook vandaag op de wereldkaart zet!

Topper

Dit moet je gewoon zien!

Weetje

Dit maakt je wandeling nog leerrijker.

Tip

Voor de echte fans!

Beeldig Mechelen

Pareltjes uit de beeldhouwkunst.

INHOUD

4

Geschiedenis

14

Wandeling langs de
Bourgondische toppers

48

Een stapje verder:
door het Begijnhof

62

Een stapje verder:
langs het water en in het groen

74

Stadsplan

OPENINGSUREN

Voor de openingsuren van kerken, musea, attracties en parken verwijzen we je graag door naar [visitmechelen.be](https://www.visitmechelen.be).

INFO OP KINDERMAAT

Veel Mechelse monumenten dragen een **bruin infobord**. Op maat van grote mensen. Maar in **Mechelen Kinderstad** denkt men natuurlijk ook aan de kleine mensen. Families kunnen een kort parcours (45 min.) volgen langs 11 infoborden op kindermaat.

GESCHIEDENIS

Ca. 600

Een heilige Brit in Mechelen

Een Britse missionaris vertrekt uit zijn land om de Blijde Boodschap van het christendom te verkondigen. Het eindpunt van zijn reis is de nederzetting Mechelen.

Zijn naam is Rumoldus, of Rombout. Hij sterft tussen 580 en 655 en wordt als heilige vereerd. Pelgrims trekken naar zijn graf, monniken stichten de Sint-Romboutsabdij.

Er ontstaat een bloeiende bevolkingskern op de rechteroever van de Dijle, bij de huidige kathedraal. Je maakt kennis met Rumoldus in de Sint-Romboutskathedraal: 25 schilderijen uit ca. 1500 vertellen zijn leven, in een soort stripverhaal.

800-1000

Mechelen als havenstad

Op de linkeroever van de Dijle bevindt zich een portus, een haven. Dat weten we uit archeologisch onderzoek op de Lamot site, tussen de Koren- en de Vismarkt. Was het de haven van een plaatselijke vorst of van de Sint-Romboutsabdij? Op het einde van de 12de eeuw is er van een handelshaven geen sprake meer.

1288

Een stenen stadhuis

Het Schepenhuis wordt voor het eerst vermeld. Het is een van de oudste stenen stadhuizen in Vlaanderen. Tot de tweede helft van de 15de eeuw blijft het de zetel van het stadsbestuur. Later vindt de Grote Raad er haar stek, de opperste rechtbank in de Nederlanden. Sinds 2018 doet het gebouw dienst als infokantoor van Visit Mechelen en UiT in Mechelen. De hoge ouderdom van het Mechelse Schepenhuis wijst op de economische boost van de stad in de 13de en ook nog in de 14de eeuw. Dat ging gepaard met meer administratie en rechtspraak.

1301

Bloeitijd

Hertog Jan II van Brabant en Jan Berthout kennen Mechelen een charter toe. Er komt bijvoorbeeld een twaalfkoppige schepenbank. Het charter zal tot in 1795 de organisatie van het stadsbestuur bepalen.

Ook in 1301

Mechelen krijgt de exclusieve rechten om graan, zout en vis te stapelen. Goed voor de lokale economie! Boten meren aan en bieden deze goederen te koop aan. Pas na drie dagen mogen handelaars hun waar ergens anders aanbieden. Andere steden zijn hier niet mee opgezet. Zij voelen zich flink benadeeld door de Mechelse stapelrechten.

1452

Een halve toren

De eerste steen van de huidige Sint-Romboutstoren wordt gelegd. Het plan: een toren van zowat 167 meter. Maar hoger dan 97 meter raakt men niet. Midden 16de eeuw stoppen de bouwactiviteiten, om diverse redenen. Het geld stroomt nu naar andere projecten, zoals een eigen stadspaleis van Hieronymus van Busleyden, een residentie voor Margareta van Oostenrijk en het nieuwe paleis voor de Grote Raad. Ook technische twijfels steken de kop op. Rond die tijd storten in Europa enkele gotische torens en kerken in. Liever een onafgewerkt bouwwerk van bijna 100 meter dan voortbouwen aan een gigahoge toren die mogelijk instort.

1473

Het Parlement van Mechelen

De Bourgondische hertog Karel de Stoute centraliseert de macht. Zo richt hij het Parlement van Mechelen op, een rechtbank die alle rechtbanken in de Bourgondische gebieden overkoepelt. Dat wordt later de Grote Raad. Karel kiest voor Mechelen. Logisch: de stad ligt centraal en heeft een bijzonder statuut. Mechelen vormt samen met zijn regio een heerlijkheid die onafhankelijk is van de grote nabije vorstendommen: het hertogdom Brabant en het prinsbisdom Luik. Door voor Mechelen te kiezen vermijdt de hertog conflicten. Mechelen behoudt zijn autonome statuut tot eind 18de eeuw. Onder keizer Karel wordt het een van de Zeventien Provinciën van de Nederlanden.

1506

Mechelen als hoofdstad

Margareta van Oostenrijk, kleindochter van Karel de Stoute, wordt landvoogdes van de Nederlanden. Mechelen is het juridische én bestuurlijke centrum. In de Keizerstraat staat Margareta's paleis, dat nu dienstdoet als gerechtshof.

Het is druk aan Margareta's hof: vooruitstrevende kunstenaars brengen er de renaissance en het humanisme binnen. Rijke families vestigen zich in de stad en tonen hun macht en rijkdom in indrukwekkende residenties. Kijk maar naar het prachtige Hof van Busleyden, dat nu is omgevormd tot een museum over het Bourgondische verleden van Mechelen en de Nederlanden, en hoe dat tot op vandaag doorleeft.

1530

Mechelen hoofdstad af

Maria van Hongarije volgt Margareta van Oostenrijk op als landvoogdes van de Nederlanden. Onder haar bewind verhuist het hof definitief naar Brussel. Mechelen is niet langer het politieke centrum van de Nederlanden.

1554

Revolutionair plantenboek

De Mechelaar Rembert Dodoens publiceert zijn revolutionaire Cruydeboeck in het Nederlands. Daarin wijst hij de traditionele alfabetische classificatie van planten af en introduceert een nieuw systeem, op basis van uiterlijke kenmerken. Dodoens' boek wordt vertaald in de meeste Europese talen. Er komt zelfs een Japanse versie. Behalve heelmeester van de stad was Dodoens ook de lijfarts van keizer Maximiliaan II. Je ontdekt zijn standbeeld in de Kruidtuin.

1559

Mechelen opnieuw 'hoofdstad'

Koning Filips II van Spanje maakt van Mechelen de zetel van een aartsbisdom. De stad wordt de kerkelijke hoofdstad van de Zuidelijke Nederlanden. De eerste aartsbisschop is Antoine Perrenot de Granvelle. Sinds 1961 spreken we van 'het aartsbisdom Mechelen-Brussel'. De huidige aartsbisschop, Jozef De Kesel, nam eind 2015 bezit van zijn zetel in de Sint-Romboutskathedraal.

08

TIP

Lekkere Maneblusser

Maneblusser is de naam van het Mechelse stadsbier. Op de fles vind je het blusverhaal in het kort – een leuk souvenir. Nog meer lekkers? Er zijn ook de Maneblussertjes, koekjes en pralines in de vorm van een halve maan. Met het Prikkel-pakket proef je het allemaal. Elke bon geeft recht op een lokale specialiteit. Geef je bezoek een extra dimensie met een rijk palet aan typisch Mechelse smaken.

1687

De maan blussen

's Avonds laat, 27 op 28 januari 1687. De Sint-Romboutstoren is in winterse mist gehuld. Een niet al te nuchtere kroegenloper strompelt uit een herberg op de Grote Markt de koude nacht in. Plots merkt hij dat de toren in brand staat. Alarm! De hele stad in rep en roer. Het stadsbestuur, de burgemeester op kop, organiseert in ijftempo het bluswerk. Langs de torentrap gaan emmers met water van hand tot hand, maar nog voor de top wordt bereikt, schijnt de maan door de nevel. De gloed is verdwenen... De moedige Mechelaars hadden dus geprobeerd de maan te blussen. Het nieuws raakt overal bekend. Daarom heten de Mechelaars tot op vandaag 'Maneblussers'.

5 mei 1835

Een primeur: de trein

De eerste (stoom)trein op het Europese vasteland is een feit: hij rijdt op de lijn Brussel-Mechelen. Volgens de wet van 1 mei 1834 was Mechelen het middelpunt van het nog uit te bouwen spoorwegennet van België. Dat middelpunt kan je nog altijd zien in het station. De komst van de trein verandert de stad. Er verrijst een stationswijk en met de Centrale Constructiewerkplaats van de spoorwegen – in de volksmond 'het Arsenal' – is er vanaf 1839 meer werk. Mechelen groeit.

1914

Oorlogsbombardement

De bombardementen aan het begin van de Eerste Wereldoorlog teisteren Mechelen. Het reusachtige uurwerk van de Sint-Romboutstoren wordt vernield. Ook veel historische gebouwen aan de IJzerenleen sneuvelen.

1940-1945

Trieste tijden

De Tweede Wereldoorlog is een triest hoofdstuk in de Mechelse geschiedenis. Vanuit de Kazerne Dossin deporteren de nazi's meer dan 25.000 Joden en zigeuners uit heel België naar Auschwitz. In april 1944 voeren de geallieerden zware bombardementen uit op het Arsenaal, het station en de spoorwegen. Het aantal doden is hoog, de materiële schade enorm. Op 4 september 1944 bevrijden de Engelsen Mechelen.

1960-1970

Nieuw volk

België gaat op zoek naar arbeidskrachten, vooral voor de steenkoolmijnen. Onder meer Berbers, mensen uit het noorden van Marokko, komen naar hier. Deze 'tijdelijke' krachten zijn langer nodig dan gepland en ze blijven hier. De samenstelling van de bevolking verandert stilaan, ook in Mechelen.

Naar Mechelen komen onder meer Assyrische Turken. Zij zijn afkomstig uit het vernielde christelijke dorpje Hassana in het uiterste zuidoosten van Turkije. De nieuwe inwoners worden in België als politiek vluchteling erkend en integreren zich snel.

11 mei 1988

Mechelen boven!

KV Mechelen wint als Europese debutant de Europabeker voor Bekerwinnaars. Dat doet het door in Straatsburg de Nederlandse sterrenclub Ajax met 1-0 te verslaan. Voetbalminnend Europa is stomverbaasd. Sindsdien won geen enkele Belgische ploeg nog een Europese voetbalbeker.

2000

Naar een nieuw Mechelen

Mechelen herontdekt haar erfgoed. Behoedzaam wordt de openbare ruimte gemoderniseerd en monumenten worden met respect gerestaureerd. Enkele blikvangers zijn de openlegging van vlietjes (oude waterlopen), de skywalk op de Sint-Romboutstoren en de ontdekking van unieke middeleeuwse muurschilderingen in de Sint-Jan-Baptist-en-Sint-Jan-Evangelistkerk, die je met een gids kan bezichtigen. Het Dijlepad en de vele kleine stadsparkjes versterken de tendens die focust op 'meer natuur in de stad'.

2016

138 nationaliteiten, 80 talen

Bart Somers ontvangt de World Mayor Prize 2016, als beste burgemeester ter wereld. De prijs is een beloning voor de transformatie van Mechelen sinds zijn aanstelling in 2001. Niet alleen vormde hij de stad om tot een van België's meest aantrekkelijke plaatsen, hij maakte er ook een rolmodel voor integratie van. Mechelen telt 138 nationaliteiten en er worden 80 talen gesproken. Hoe verschillende nationaliteiten kunnen samenwerken, toont Mechelen op 24 september 2017: op het feest van het brood ontbijten maar liefst 89 nationaliteiten samen. Dat is een Europees record.

11

WEETJE

Kinderburgemeester

Mechelen heeft nog een tweede burgemeester: de kinderburgemeester. Die staat samen met de stadssecretaris aan het hoofd van de Kinderraad. Mechelen is een echte kinderstad, die zich ook inzet voor zijn jongste inwoners en bezoekers.

2018

Bourgondisch Mechelen

Mechelen krijgt er een nieuw museum bij. Met de opening van Museum Hof van Busleyden komt heel Mechelen in het Bourgondisch thema te staan. In een stadspaleis van begin 16de eeuw ontdek je de Bourgondische cultuur en hoe ze doorleeft, tot in de hedendaagse stad. Een niet te missen ervaring, zowel voor bezoekers als Mechelaars.

DE BOURGONDISCHE HERTOGEN

Filips de Stoute
(1342-1404)

Margareta van Male
(1350-1405)

Jan zonder Vrees
(1371-1419)

Margareta van Beieren
(1363-1423)

Isabella van Portugal
(1397-1472)

Filips de Goede
(1396 -1467)

Karel de Stoute
(1433-1477)

Margareta van York
(1446-1503)

Isabella van Bourbon
(1436-1465)

**Maximiliaan I
van Oostenrijk**
(1459-1519)

Maria van Bourgondië
(1457-1482)

Filips de Schone
(1478-1506)

**Johanna van Castilië/
de Waanzinnige**
(1479-1555)

**Isabella van
Portugal**
(1503-1539)

Karel V
(1500-1558)

Filips II
(1527-1598)

Over Bourgondiërs en Habsburgers

1369 is voor Mechelen het begin van de Bourgondische tijd. Filips de Stoute, hertog van Bourgondië, trouwt dan met Margareta van Male. Zij is de dochter van de graaf van Vlaanderen, die ook heer van Mechelen is. Tot eind 15de eeuw behoren steeds grotere stukken van de Nederlanden tot het Bourgondische Rijk. De hertogen heten Jan zonder Vrees, Filips de Goede en Karel de Stoute. Dit is de bloeitijd van de Vlaamse primitieven.

In 1477 huwt Maria van Bourgondië, die als negentienjarige de macht kreeg, met Maximiliaan van Oostenrijk. Hij is een Habsburger, een belangrijk Europees vorstengeslacht. In 1482 al sterft Maria. Maximiliaan wordt regent van de Bourgondische Nederlanden. Voortaan zijn die Habsburgs.

De kinderen van Maximiliaan en Maria zijn Filips de Schone en Margareta van Oostenrijk. Zij wordt landvoogdes van de Nederlanden. Haar hof vestigt zij in Mechelen. Haar neef is de Habsburger Karel, de latere keizer. Hij wordt in 1515 landsheer van de Nederlanden en later keizer van een "rijk waar de zon nooit ondergaat". De renaissance dringt door in de Nederlanden.

Margareta van Oostenrijk

(1480-1530)

Karel VIII van Frankrijk

(1470-1498)

Johan van Castilië

(n.n.-1499)

Emmanuel Philibert II van Savoye

(1480-1504)

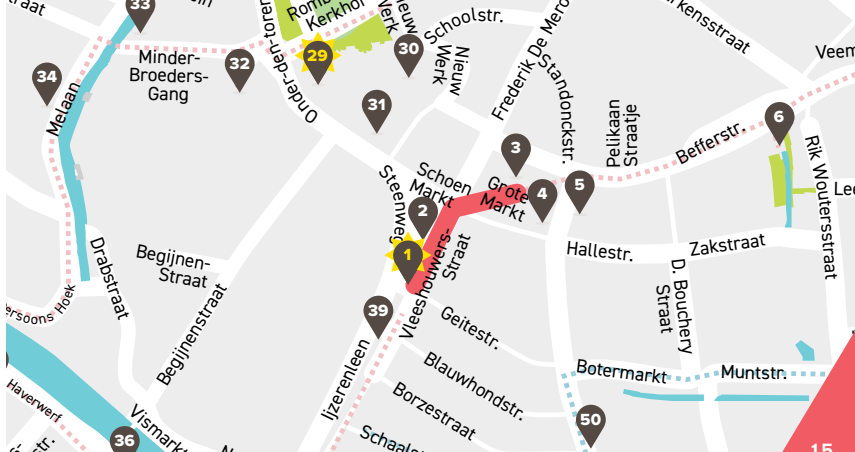
WANDELING LANGS DE

Bourgondische tappers

Mechelen is ideaal om te voet te verkennen. De wandeling langs de belangrijkste bezienswaardigheden begint aan het Schepenhuis en duurt ongeveer 90 minuten (2,5 km). Heb je meer tijd en zin? Volg dan ook één of de twee uitbreiding(en). In totaal ben je dan ongeveer 3 uur onderweg (6,4 km).

90
MIN.

2,5
KM

Schepenhuis/Infokantoor – *Het oudste stadhuis*

Het gotische Schepenhuis is één van de oudste stadhuisen in Vlaanderen. Voordien vergaderden schepenen vaak in openlucht. Het 13de-eeuwse gebouw aan de Schoenmarkt kreeg er in 1375 een grotere vleugel bij. Honderd jaar later verhuisden de schepenen naar Den Beyaert, het huidige postgebouw aan de overkant. In het Schepenhuis – in de volksmond: het ‘oud paleis’ – zetelde sindsdien tot 1616 de Grote Raad, het hoogste gerechtshof van de Nederlanden. Nadien deed het gebouw onder meer dienst als vergaderplaats voor de schuttersgilde van de kolveniers, toneelzaal, schermeschool, gevangenis, oudheidkundig museum en stadsarchief.

Sinds 2018 is dit het infokantoor van Visit Mechelen.

Bij deelname aan de Bourgondische wandeling, onder leiding van een gids, werp je een unieke blik op de voormalige raadszaal en zijn twee grote muurschilderingen: *Het laatste oordeel* en *De Calvarie*.

2

Beeldig Mechelen

'Ons Margriet' – Een straffe madam

Op de Schoenmarkt, tussen de Sint-Romboutstoren en het Schepenhuis, staat 'Ons Margriet', het Mechelse koosnaampje voor Margareta van Oostenrijk, landvoogdes van de Nederlanden (1506-1530) en een straffe dame. Haar invloed op de stad was enorm. In 1849 kreeg Jozef Tuerlinckx de opdracht om een groot standbeeld van Margareta te maken. Er verrezen toen in het jonge België veel beelden van 'nationale helden'. Als enige stad koos Mechelen voor een vrouw. Margareta's standbeeld stond eerst op de Grote Markt. Ze verhuisde naar haar huidige locatie toen het gewicht van haar beeld te zwaar bleek voor de ondergrondse parking die er werd aangelegd. Op haar prominente plaats heeft de landvoogdes een beter uitzicht op de Grote Markt, die sindsdien groter oogt dan ooit.

Beeldig Mechelen

Mechelen koestert sinds eeuwen de beeldhouwkunst. De stad bezit honderden beelden van bekende en minder bekende kunstenaars. Deze kunstwerken smukken de Mechelse straten en pleinen op en zorgen voor gezelligheid. We zetten er op deze wandeling enkele in de kijker. Meer interesse in Mechelens rijke beeldhouwtraditie? Ga met een gids op stap door de stad en laat je verwonderen door 'beeldig Mechelen'.

3

Grote Markt – Eeuwenoud plein

De Grote Markt is sinds eeuwen het centrale plein van de Mechelse binnenstad. Het wordt beheerst door de Sint-Romboutstoren. Je ziet hem van overal. Aan de andere kant staat het stadhuis.

Kijk zeker ook naar de huizen rond de Grote Markt. De historische panden dateren uit verschillende tijden en zijn gebouwd in diverse stijlen, onder meer de 16de-eeuwse renaissance en de rococo uit de 18de eeuw. Een interessant voorbeeld van burgerlijke Brabantse gotiek aan het begin van de 16de eeuw is Huis Keulen (nr. 26). Volgens sommigen is het ontwerp van het huis met trapgevel van de Mechelse bouwmeester Rombout II Keldermans. Hij gold als een van de belangrijkste architecten van de Brabantse gotiek en was in de periode van de bouw stadsarchitect van Mechelen.

Sinds 2004 is de Grote Markt verkeersvrij en is er een ondergrondse parking. Bij de aanleg daarvan vonden archeologen een oude beerput en een weg uit de 13de eeuw. Langs die weg stonden er toen al marktkraampjes. Nog altijd is hier elke zaterdag een levendige markt.

Beeldig Mechelen

Opsinjoorke – Een pop met een verhaal

Het bronzen beeld vóór het stadhuis heet Opsinjoorke. Het bootst een pop uit 1647 na die Mechelaars meedragen in praalstoeten en omme-gangen. Ze wordt dan omhoog geworpen en valt op een groot doek. Wat betekent dat allemaal? De pop heette eerst Sotscop of Vuilen Bruidegom, bijnamen voor dronken mannen die hun vrouw slecht behandelden. Zij worden in de gedaante van de pop symbolisch in het openbaar gestraft voor hun wangedrag.

Maar waar komt de naam 'Opsinjoorke' vandaan? Daarvoor gaan we naar 4 juli 1775. Tijdens de stoet voor duizend jaar Sint-Rombouts-verering valt de Sotscop naast het doek, in de menigte. Een Antwerpse toeschouwer weert de pop af, maar wordt er meteen van beschuldigd Sotscop te willen roven. Enkele heethoofden slaan hem in elkaar. Het slachtoffer bepleit nadien in een protestbrief aan de Mechelse rechter zijn onschuld en eist een schadevergoeding. En omdat de Sotscop op een 'Sinjoor' (de bijnaam van Antwerpenaren) belandde, heet hij sindsdien 't Opsinjoorke. Zijn naam leeft voort in de Gouden Carolus Hop-sinjoor, een hoppig bier van de Mechelse stadsbrouwerij Het Anker.

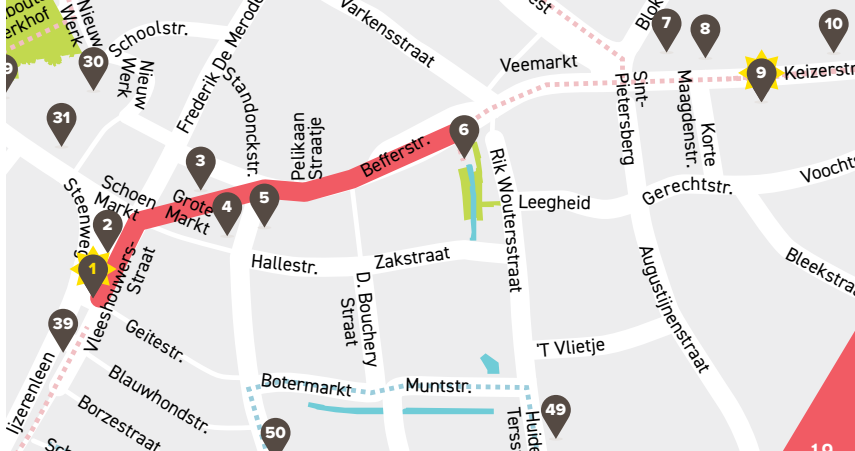

TIP

Spelprikkels

Het is niet de enige keer dat je dit gekke ventje tegenkomt in de Mechelse straten. Verder op de wandeling vind je hem in een knalgele uitvoering op het Sint-Romboutskerkhof. De kleurrijke reuzenversie van de pop is één van de zes spelprikkels in de Mechelse binnenstad. Kinderen kunnen erop klimmen, lopen, zitten en er zelfs aan gaan hangen.

5

Stadhuis – Een stadhuis uit twee tijden

De tumultueuze geschiedenis van het huidige stadhuis begint met een lakenhal uit de vroege 14de eeuw (het gedeelte rechts). Zoals in Brugge moest die een belfortoren krijgen, hét symbool van stedelijke macht: daar bewaarde een stad haar belangrijke documenten en waakten wachters over de stad.

Maar de Mechelse toren raakte nooit voltooid. Met de lakenhandel ging het in de 14de eeuw bergaf en het geld voor de afwerking was op. Toen de bouw gestaakt was, verhuisde de functie van belfort naar de Sint-Romboutstoren. De lokalen van het onafgewerkte stadhuisbelfort bleken geschikt voor een andere functie: stadsgevangenis.

Links van het belfort bevindt zich het zogenaamde Paleis van de Grote Raad. Die heeft daar nooit vergaderd: de vleugel is pas begin 20ste eeuw afgewerkt, volgens de originele 16de-eeuwse plannen van toparchitect Rombout Keldermans, maar ook met neogotische trekjes. Let aan de kant van de Belferstraat op de 36 medaillons met afbeeldingen van machthebbers, van Pepijn van Landen (622-639) tot en met de Bourgondische hertog Filips de Schone (1478-1506).

Cavalcade

Om de 25 jaar schrijdt de Hanswijkcavalcade met haar vele paarden door de straten van Mechelen. Deze historisch-religieuze stoet wordt in zo'n feestjaar gevolgd door de omgang of processie. Unesco erkende de reuzen van de processie als werelderfgoed. De Cavalcade kan je maar een paar keer in je leven meemaken. Na de editie van 2013 is het nu wachten tot in 2038.

Rik Wouterstuin – Eerbetoon aan een Mechelse kunstenaar

De Rik Wouterstuin, een kleine stadstuin, is een ode aan deze Mechelse kunstenaar. Je komt er tot rust langs het weer opengelegde vlietje. Een bronzen borstbeeld van de kunstenaar heeft hier een plaatsje gekregen en Gijs Vanhee maakte een opvallende muurschildering. Die is geïnspireerd op Wouters' bekende beeld *Zot geweld*.

De locatie van de tuin, die je bereikt langs de Bafferstraat of de Rik Woutersstraat, is geen toeval: in die laatste straat woonde de kunstenaar tien jaar bij zijn ouders (huisnummers 41-43).

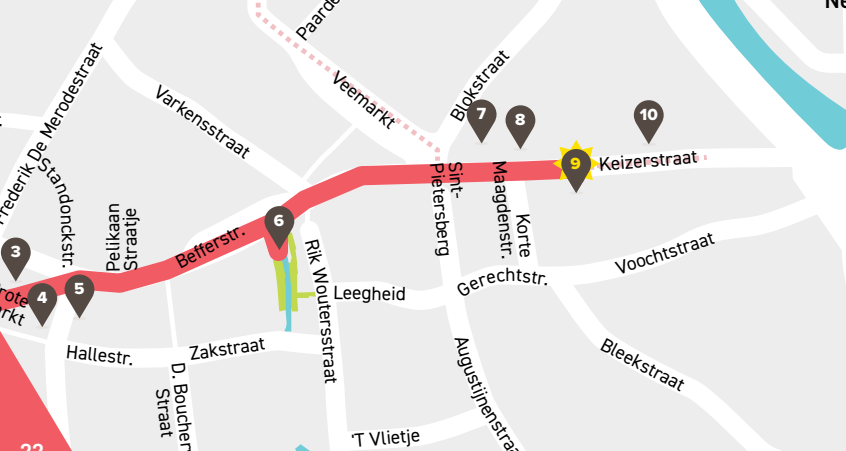
Beeldig Mechelen **Nel – Vrouw en model**

Krijg je niet genoeg van Rik Wouters? Ook op het Sint-Romboutskerkhof vind je een beeld van hem. Het gaat om Nel, zijn model en echtgenote. Ze staat lichtjes gebogen en met de armen gekruist. Nel kon niet weten dat die pose van haar – luisterend naar de plannen van haar man – zou leiden tot een van Wouters' mooiste creaties: *Huiselijke zorgen*.

Rik Wouters – Licht en kleur

Rik Wouters (Mechelen, 1882 - Amsterdam, 1916) stamde uit een familie van Mechelse houtsculpteurs. In 1912 brak hij door met zijn schilderijen en beelden, waarin hij speelde met licht, lichtheid en kleur. Wouters' korte artistieke carrière speelde zich vooral af in Brussel, Antwerpen en Amsterdam, maar de band met zijn geboortestad Mechelen bleef bijzonder. Hoewel hij al op zijn 33ste stierf, liet Rik Wouters een geweldig oeuvre na. Bij het Belgische publiek blijft hij een van de meest geliefde kunstenaars. Zijn kunst is niet voor één gat te vangen: is hij een expressionist, een alternatieve impressionist, een luminist...? Misschien is dat de kracht van Wouters' werk.

7

Sint-Pieter-en-Paulkerk – De kerk van Margareta

In haar Mechelse jaren had Margareta van Oostenrijk een bijzondere band met de nu verdwenen Sint-Pieter-en-Paulkerk. Die stond aan de overkant van de huidige kerk. Een houten brug verbond Margareta's paleis met haar eigen bidruimte in de middeleeuwse kerk. Na haar dood werd haar maag er begraven.

Toen de kerk eind 18de eeuw werd afgebroken, vond de parochie onderdak in de leegstaande, barokke jezuïetenkerk aan de overkant van de straat. De loden urne met Margareta's maag verhuisde mee naar de 'nieuwe' Sint-Pieter-en-Paulkerk, waar ze een plek kreeg vlakbij het hoogaltaar.

WEETJE

Spoor van een verdwenen kerk

In de Korte Maagdenstraat (bij huisnummer 3) kan je nog een restant zien van de oude, afgebroken Sint-Pieter-en-Paulkerk. Zo begrijp je beter hoe het paleis van Margareta van Oostenrijk verbonden kon zijn met deze middeleeuwse kerk.

Liegen en bedriegen?

Volgens een stadslegende telt de kerk zo veel biechtstoelen (14!), omdat ze vlakbij de Veemarkt lag, waar mensen bij het verkopen van vee volop logen en bedrogen. Daarom moesten ze vervolgens gaan biechten. De echte reden? De Sint-Pieter-en-Paulkerk was oorspronkelijk een pelgrimskerk met veel relieken. Wie zo'n reliek wilde aanraken en daar kracht uit putten, moest vrij van zonden zijn. Vandaar het grote aantal biechtstoelen.

Paleis van Margareta van York – *Van bisschopshof tot schouwburg*

Aanvankelijk stond op deze plaats het Hof van Kamerijk van bisschop Jan VI van Bourgondië. In 1480 verbouwde Margareta van York, weduwe van de Bourgondische hertog Karel de Stoute, het hof tot een waar paleis. Haar verblijf lokte heel wat machtige mensen naar Mechelen, wat de stad veel aanzien bezorgde. De restanten van het paleis, ook 'Keizershof' genoemd omdat keizer Karel V er zijn jeugd doorbracht, dienden vanaf de 17de eeuw als jezüietenklooster en kregen in de 19de eeuw een nieuw leven als stadsschouwburg. Op de gevel (rechts van de ingang) prijkt nog Margareta's ruitvormige wapenschild, naast dat van haar echtgenoot.

Wie was Margareta van York?

Eduard, de koning van Engeland, huwelijkte in 1468 zijn zus Margareta uit aan Karel de Stoute. Deze hertog van Bourgondië was pas weduwnaar. De nieuwe familieband kwam Eduard goed uit: zo kreeg hij een rijke bondgenoot tegen Frankrijk.

Uit zijn vorige huwelijk had Karel een dochter: Maria van Bourgondië. Ze was elf toen Margareta haar stiefmoeder werd. De twee schoten goed met elkaar op. Karel sneuvelde op het slagveld (1477) en zijn onervaren en jonge dochter Maria volgde hem op. Maria stond tegenover de zelfbewuste, rijke Vlaamse steden die naar meer onafhankelijkheid streefden. Margareta van York stond haar met raad en daad bij, maar dat was een doorn in het oog van de steden. Margareta verliet onder dwang het hof en vestigde zich op haar 'weduwegeod' in Mechelen.

9

Paleis van Margareta van Oostenrijk – *Trefpunt van kunst en wetenschap*

In 1507 vestigde landvoogdes Margareta van Oostenrijk zich in Mechelen. Onder Margareta werd Mechelen de hoofdstad van de Nederlanden. Haar nieuwgebouwde woonpaleis, het Hof van Savoye, was een van de eerste gebouwen met renaissance-elementen in de Lage Landen. Architecten waren de grote Mechelse bouwmeesters Antoon en Rombout Keldermans. Het hof was een trefpunt van humanisten, wetenschappers en kunstenaars.

In 1616 nam de Grote Raad het in gebruik, die tot dan in het Schepenhuis had gezeteld. Sinds begin 19de eeuw doet het gebouw dienst als rechtbank van eerste aanleg. Op de gevel prijkt het wapenschild van Margareta naast dat van haar neef, keizer Karel V, en een beeld van Vrouwe Justitia.

Tip: Neem zeker een kijkje in de fraaie binnentuin.

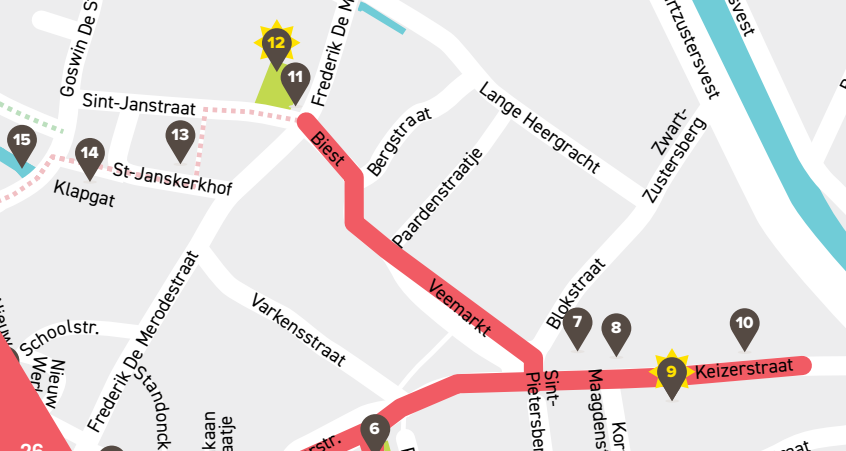
Wie was Margareta van Oostenrijk?

Margareta had een turbulent jong huwelijksleven. Tot driemaal toe werd ze uitgehuwelijkt. De Franse kroonprins stuurde haar op elfjarige leeftijd wandelen omdat hij een betere partij vond en de Spaanse troonopvolger stierf kort na hun huwelijk. Haar grote liefde, hertog Philibert van Savoye, overleed na drie jaar gelukkig huwelijk. De toen 24-jarige Margareta kleepte zich voortaan als weduwe en weigerde opnieuw te trouwen.

Margareta werd landvoogdes van de Nederlanden en vestigde zich in 1507 in Mechelen. Ze nam de opvoeding van (keizer) Karel V en zijn zussen op zich. Volgens haar tijdgenoten bestuurdde ze het land met tact en een klare kijk. Een van haar grootste successen was de Damesvrede van Kamerijk in 1529. Die kon ze afdwingen na harde onderhandelingen met Louise de Savoye, de moeder van de Franse koning en zus van wijlen Philibert.

Aan Margareta's hof bloeiden kunsten en wetenschappen. Belangrijke kunstenaars en filosofen verbleven er, in een tijd van ingrijpende veranderingen. Polyfone muziek was een van haar grote passies. Haar originele koorboek ontdek je in Museum Hof van Busleyden. Het staat op de lijst van Vlaamse Topstukken.

10

Margaretaplein - De grootste collectie retabelkasten

Rondom het Margaretaplein bevond zich vroeger een gasthuis. De Mechelse gasthuiszusters droegen er bijna 500 jaar goed zorg voor de allergrootste collectie besloten hofjes in Europa, en vermoedelijk de wereld. De zeven besloten hofjes, die nu te zien zijn in Museum Hof van Busleyden, zijn op-en-top Mechels. De thema's die de hofjes verbeeldten, sluiten volledig aan bij de leefwereld van een vrouwelijke religieuze in de Vroegmoderne Tijd. Ook Margaretha van Oostenrijk zelf had besloten hofjes in haar collectie. Zij liet deze niet in Mechelen maken maar in Gent.

Beeldig Mechelen

Gouden schommelpaard

Recht tegenover het Hof van Savoye, op het Margaretaplein, zie je een opvallende gouden sculptuur van een jongen op zijn schommelpaard. Dit beeld verwijst naar de kindertijd van Keizer Karel V in Mechelen, waar hij opgroeide aan het hof van zijn tante Margareta van Oostenrijk. Het eigentijdse kunstwerk *Powerless structures* is van de handen van het Scandinavische kunstenaarsduo Elmgreen & Dragset. De oorspronkelijke bronzen versie van de *golden boy* is vier meter hoog. Ze stond tijdelijk op Trafalgar Square in Londen en maakt nu deel uit van de permanente collectie van het Arken museum voor hedendaagse kunst in Ishøj, Denemarken.

TIP

Speelgoedmuseum – Herbeleef je kindertijd!

Stap 5 minuten (zo'n 400 meter) verder door de Keizerstraat richting ring en je komt aan het Speelgoedmuseum, met een van de meest uitgebreide collecties van Europa. Je vindt er speelgoed van overal ter wereld, van vroeger tot nu. Een museumbezoek is hier méér dan kijken: je kan er traditionele spelletjes spelen en historische momenten zoals de Slag bij Waterloo herbeleven alsof je er zelf bij was. Beleef hier vrijuit je nostalgie naar de kindertijd. Leuk voor jong en oud!

27

11

't Schipke - Wereldfaam

Het Schipke bestaat in feite uit twee huizen: een hoekhuis en een naastgelegen huisje in de Frederik de Merodestraat. Ze werden pas in 1772 samengevoegd, toen ze in de aanloop naar de grootse feesten voor het duizendjarig overlijden van Sint-Rombout hun huidige rococo-uitzicht kregen.

Het opmerkelijke hoekpand kreeg wereldfaam toen het van 1947 tot 2013 de thuisbasis was van Jef Denyns vermaarde beiaardschool. Ondertussen is die verhuisd naar een nieuwe locatie op de Bruul. 't Schipke wordt deel van het Museum Hof van Busleyden en ondergaat een grondige renovatie. Het museum voorziet een bar met terras en gloednieuwe educatieve ruimte in het hoekhuis.

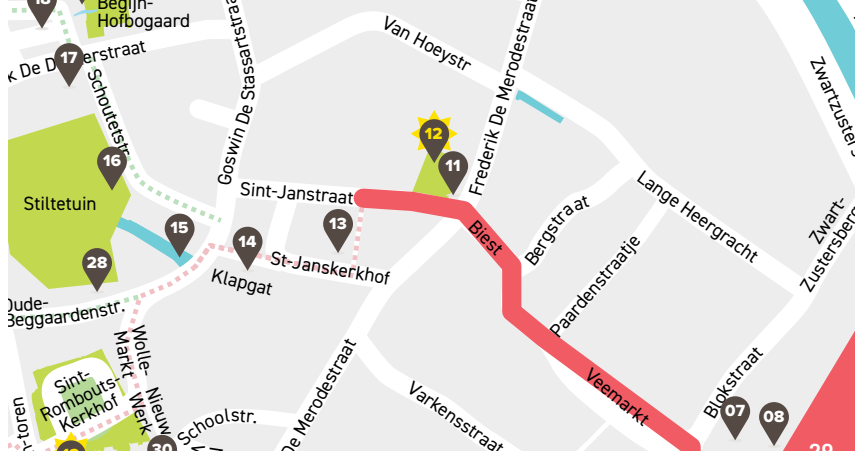

TIP Ursulineninstituut – Een kleurrijke wintertuin

Meer vrouwen met een voorliefde voor vooruitstrevende architectuur vind je op een kwartiertje van Mechelen.

In Onze-Lieve-Vrouw-Waver stichtten de zusters ursulinen op het einde van de 19de eeuw een 'Pensionnat de demoiselles'. Hun onderwijsinstelling kreeg snel een internationale uitstraling, ook door de uiteenlopende architecturale stijlen. Van neoclassicisme tot de art nouveau van de perfect bewaarde wintertuin uit 1900, een prestigieuze ontvangstruimte voor vooraanstaande bezoekers van de school. Dit was haar visitekaartje. Bewonder het feeërieke licht- en kleurspel van de indrukwekkende koepel. De naam van de architect kennen we overigens nog altijd niet.

De wintertuin is gesloten voor renovatie tot eind 2023. Je vindt de meest actuele informatie over de heropening op visitwintertuin.be.

Hof van Busleyden – *Bourgondiërs, de renaissance en onze tijd*

Hieronymus van Busleyden was kort na 1500 een belangrijke humanist in de Nederlanden. Als lid van de Grote Raad van Mechelen liet hij in Mechelen een prachtige paleiswoning inrichten, ook om er zijn omvangrijke boeken- en kunstcollectie onder te brengen. Hij ontving er grote intellectuelen, onder wie Erasmus en Thomas More. Hoewel de stijl van het huis vrij traditioneel gotisch is, verraden enkele elementen ook de mentaliteit van een man die op zijn reizen door Europa begeesterd was geraakt door de geest van de renaissance. Het Museum Hof van Busleyden laat zijn bezoekers kennismaken met het Bourgondische verleden van Mechelen, en hoe dat tot in onze tijd doorleeft.

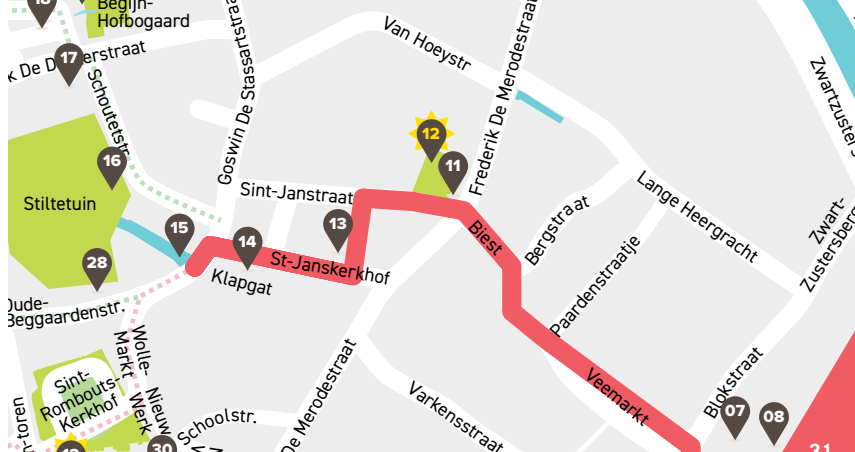

TIP

Besloten Hofjes en andere topstukken

In het museum ontdek je authentieke topstukken van Vlaamse en andere meesters. Je maakt er kennis met verhalen uit de gloriejijd van Mechelen en de Bourgondische Nederlanden. Je staat er onder meer oog in oog met de Besloten Hofjes: ontroerende, weelderige en unieke meesterwerken met duizend-en-één details. Het zijn 16de-eeuwse topstukken van anonieme, vrouwelijke kunstenaars. Een ander absoluut topstuk is het prachtige Mechelse koorboek uit de verzameling van Margareta van Oostenrijk. Dat werd, zoals veel van de allermooiste luxehandschriften voor muziek, gemaakt in het Mechelse atelier van Petrus Alamire. Zijn naam klinkt als muziek...

Het museum ondergaat een grondige renovatie. Je kan de vaste collectie momenteel niet bezoeken. Ontdek de meest recente stand van zaken op hofvanbusleyden.be

13

Sint-Jan-Baptist-en-Sint-Jan-Evangelistkerk – Een schatrijke kerk

De gotische Sint-Jan-Baptist-en-Sint-Jan-Evangelistkerk, in de volksmond Sint-Janskerk, gaat grotendeels terug tot het einde van de 14de en het midden van de 15de eeuw. Op de muur aan de voet van de westtoren zijn twee meer dan levensgrote beschermheiligen geschilderd, die je onder leiding van een gids kan bewonderen. Sint-Christoffel, die beschutting bood tegen een onverwachte dood, staat er tegenover Sint-Joris. Die bevecht het Kwaad in de gedaante van een draak.

De Sint-Jansparochie was een van de rijkste van Mechelen. Na de verhuizing van de Grote Raad naar het Hof van Savoye, het oude paleis van Margareta van Oostenrijk, vestigden zich hier steeds meer raadsheren. Zij investeerden in de parochie en de kerk. Rubens' barokke drieluik *De aanbidding der wijzen* in het hoofdaltaar is het hoogtepunt van de vele kerkschatten.

W E E T J E

Een tweede koor?

Het lijkt alsof deze kerk twee koren heeft, maar wat je links van het 'echte' koor ziet, is een kapel die in 1548 letterlijk werd aangebouwd. Dat gebeurde op kosten van de voorzitter van de Grote Raad, Lambert de Briaerde. Deze Sacramentskapel is even groot als het koor. In de kapel bevinden zich de grafsteen van de opdrachtgever en zijn vrouw, Marguerite Micault.

TIP Virtueel Mechelen

Via het platform *Virtueel Mechelen* kan je locaties bezoeken waar je niet zomaar binnenloopt. De muurschilderingen in de Sint-Jan-Baptist-en-Sint-Jan-Evangelistkerk, zijn hier slechts één voorbeeld van. De toren beklimmen zonder trappen? Binnenguren in het paleis van Margareta? Via het online portaal maak je een virtuele wandeling door de stad en ontdek je de belangrijkste toeristische highlights van binnenin. Ga snel naar virtueelmechelen.be.

14

Klapgat – Bijpraten onder het oog van Christus

Het Klapgat is een piepklein gangetje tegenover de toren van de Sint-Jan-Baptist-en-Sint-Jan-Evangelistkerk. In deze gang kwamen de kerkgangers vroeger na de mis samen om bij te babbelen ("klappen"). Dat deden ze zo intensief dat de steeg de naam Klapgat kreeg. Aan het begin van het Klapgat zie je het Hofje van Olijven, een ensemble dat al van vóór 1578 dateert en waarvan het bouwwerk in 1874 is vernieuwd. De houten beelden uit de 16de eeuw tonen Christus en zijn drie meest geliefde apostelen op de vooravond van Jezus' lijdensverhaal. Vroeger kwamen gelovigen hier in moeilijke tijden samen om te bidden. Ze staken een 'suske' (1 centiem) of 'cent' (2 centiem) in het ingebouwde offerblok.

TIP

Kazerne Dossin – Om nooit te vergeten

Nog geen 5 minuten (400 meter) hiervandaan staat Kazerne Dossin – Memoriaal, Museum en Documentatiecentrum over Holocaust en Mensenrechten. Kazerne Dossin is een unieke herinneringsplaats in België. Als ‘SS Sammellager Mecheln’ was dit tijdens de Tweede Wereldoorlog voor meer dan 25.000 Belgische en Noord-Franse joden en zigeuners een wachtkamer van de dood. Hier vertrokken transporten naar concentratiekampen. Om de historische betekenis van deze plek te duiden en thema’s als racisme, uitsluiting en mensenrechten aan te kaarten, werd een museum gebouwd.

De combinatie van het historische verhaal van de Holocaust in België met het thema mensenrechten maakt van Kazerne Dossin een project met Europese allure. Het unieke ontwerp voor het nieuwe museum tegenover de eigenlijke kazerne is van de hand van top-architect en voormalig Vlaams Bouwmeester bOb Van Reeth.

Groen Waterke – Idylle in de stad

Het Groen Waterke is een van de vele idyllische plekjes van Mechelen. Het vlietje dankt zijn naam aan het wateroppervlak dat bedekt is met eendenkroos. Eigenlijk is het een overblijfsel van de vliet Melaan die hier niet overdekt of gedempt werd. Je voelt hier de vroegere rust in de stad. Je bent trouwens vlakbij de Refugie van de abdij van Sint-Truiden en de Refugie van de abdij van Tongerlo.

WEETJE

De heimelikheden

Aan de zijgevel van gebouwen bij het water werden vroeger vaak een soort platformpjes gemetseld. Het zijn de toiletten van toen. Men noemt ze heimelikheden – een wat vreemde naam als je bedenkt hoe je er te kijk zat.

Op een dag stuurde moeder-overste van het nonnenklooster in de buurt een boze brief naar het stadsbestuur. Ze deed haar beklag over jongeren die in bootjes onder haar heimelikheden door voeren en met blaaspijpen de billen van de nonnetjes beschoten. Haar klacht werd gehoord en kort nadien voeren er veel minder bootjes op de vliet.

TIP Mechelen stuurt je stappen

De anekdote over de heimelikheden komt uit de brochure *Mechelen stuurt je stappen*. Met leuke verhalen en weetjes ontdekken kinderen spelden-derwijs Mechelen Kinderstad.

Meer info bij [Visit Mechelen](#).

TIP

Een stap verder door het Begijnhof

Zin in meer Mechelen? Van hieruit kan je een wandeling maken door de twee Mechelse begijnhoven. Die duurt 40 minuten (1,5 km). **Kijk op pagina 48.**

35

28

Aartsbisschoppelijk Paleis – Italië in Mechelen

Aan de Wollemarkt staat dit klassieke paleis uit de 18de eeuw, gebouwd in opdracht van kardinaal Thomas Philippe d'Alsace. Het dankt zijn Italiaanse invloeden aan een onbekende Italiaanse architect. Kenmerken van het classicisme zijn de sobere gevelopbouw, veel horizontalisme en een U-vormig grondplan. Oorspronkelijk stonden hier twee patriciërswoningen die dienstdeden als refuge van de abdij van Affligem.

WEETJE

Stiltetuin

De groene oase in de schaduw van de Sint-Romboutstoren is niets minder dan de historische tuin van het Aartsbisschoppelijk Paleis aan de Wollemarkt. Slenter rond en bewonder de tuinbergingen, de Lourdesgrot, het tuinpaviljoen maar ook de tuinmuur zelf, die allemaal in hun oude glorie werden hersteld. De tuin is open op woensdagnamiddag en zaterdag- en zondagnamiddag, en bereikbaar via de Schoutetstraat.

De beiaard

Volgens de legende komen Mechelaars altijd en overal te laat. Ze arriveren op 'het Mechels uur'. Met hun welgemeende verontschuldiging! Daarom hingen ze in de 18de eeuw aan de vier zijden van de Sint-Romboutstoren het grootste torenuurwerk ter wereld. De gigantische wijzerplaten waren groter dan die van de Big Ben in Londen. Ze gaven enkel het uur aan. Om de minuten te weten luisterden Mechelaars naar de beiaard. En dat doen ze nog altijd. Het uurwerk hangt er niet meer, maar de beiaard speelt om het kwartier melodieën. Uniek is de slag tussen de kwartieren in, om de zeven en een halve minuut: het 'Mechels halfke'. De oudste klok, Yhesus, dateert van 1480, het geboortjaar van Margareta van Oostenrijk.

In de zomer zijn er elke week verschillende beiaardconcerten en om de vijf jaar houdt de beiaardschool de internationale beiaardwedstrijd Koningin Fabiola.

Beiaardschool

Mechelen is de thuisstad van een wereldberoemde beiaardschool. Ze werd in 1922 opgericht door de beiaardier Jef Denyn en was wereldwijd de eerste in haar soort. Onder meer Herbert Hoover, John D. Rockefeller Jr. en William Gorham Rice zorgden voor financiële steun aan de school, die nog altijd erg in trek is. Leerlingen van over de hele wereld komen naar Mechelen om zich te verdiepen in de kunst van het beiaardspel.

De beiaardschool was lang gevestigd in 't Schipke. Sinds 2013 huist ze op de Bruul.

Sint-Romboutskathedraal – Kathedraal vol kunst

Al begin 13de eeuw vatte men de bouw aan van wat nu de kathedraal is. In 1312 werd ze ingewijd en rond 1450 volgde het startsein voor de Sint-Romboutstoren. De kerk werd in 1559 een kathedraal, een kerk waar de aartsbisschop zijn 'zetel' heeft.

De kathedraal is rijk aan kunstwerken, te beginnen met het gotische koor en de grafmonumenten van de aartsbisschoppen. Ook prijken er de wapenschilden van de ridders die in 1491 deelnamen aan de vijftiende Kapittelvergadering van de prestigieuze Orde van het Gulden Vlies, onder leiding van de 13 jaar jonge hertog Filips de Schone. En er is de 25-delige schilderijenreeks over het leven van Sint-Rombout of Rumoldus, wellicht gemaakt in opdracht van Margareta van York. Je ziet er hoe Mechelen er rond 1500 uitzag.

Beeldig Mechelen

Standbeeld den Uil – *The place to be*

“Spreken we af aan den Uil?” Je hoort het sinds kort veel Mechelaars zeggen. De uil – officiële naam van het werk: de Grote Vivisector – staat op het pleintje tussen het Postgebouw en de Sint-Romboutskathedraal en is een afspreekplaats voor jong en oud. Het imposante bronzen beeld van 3,25 meter hoog weegt meer dan een ton. Kunstenaar Johan Creten (1963) is de eerste levende Belg die ooit exposeerde in het Louvre. Neem gerust plaats op het werk en poseer voor een foto.

Cultuurplein – *Van armenhulp naar cultuurplek*

Rond het Cultuurplein liggen het cultuurcentrum, de academie, het stedelijk conservatorium en De Garage, ruimte voor hedendaagse kunst. Het vroegere minderbroedersklooster dat hier stond, herken je nog in het kerschip dat nu deel uitmaakt van het cultuurcentrum. Een tijdlang was de kerk een hooimagazijn.

Links zie je de middeleeuwse Heilige Geestkapel. Arme mensen kwamen hier om hulp vragen. Elke parochie had zogenoemde Heilige-Geesttafels. De armenmeesters gaven er – meestal eenmaal per week, op zondag – eten en andere hulp aan behoeftigen. Die moesten een penning afgeven om te bewijzen dat ze eerst naar de mis waren geweest. De instellingen haalden hun inkomsten vooral uit grondbezittingen die ze door schenkingen en erfenissen hadden verkregen. Dit systeem had een zwakke plek: in moeilijke tijden waren ook de inkomsten laag en was er, ondanks een stijgend aantal behoeftigen, minder hulp. De kapel maakt nu deel uit van Beeldsmederij De Maan.

Gotische kapel

Aan de Melaan ligt het Scheppersinstituut, een school die in de 19de eeuw is opgericht. Daar bevond zich voordien het klooster van de arme klaren. Hun gotische kapel uit 1513, de tijd van Margareta van Oostenrijk, bleef bewaard en behoort nu tot de school. Ter hoogte van Melaan 12 zie je ze staan.

34

Melaan – *Plek aan het water*

Slenteren op de oever van de Melaan, elke Mechelaar houdt ervan. De Melaan, een vertakking van de Dijle, was een van de laatst zichtbare vlietjes in de stad en werd pas in 1913 gedempt. Tot in 2007. Dankzij het Europese project *Water in Historic City Centers* ligt de Melaan nu opnieuw open. Ga zitten op een van de vele bankjes en laat je blik op het water rusten.

41

35

Haverwerf – *Drie trekpleisters*

Oorspronkelijk werd hier haver ontscheept en verhandeld. Haver was synoniem met graan en daarop had Mechelen de exclusieve stapelrechten: graanboten moesten in Mechelen stoppen en hun lading drie dagen te koop aanbieden. Enkel wat ze niet in Mechelen verkochten, mochten handelaars weer opladen en naar elders vervoeren.

TIP Boottocht op de Binnendijle

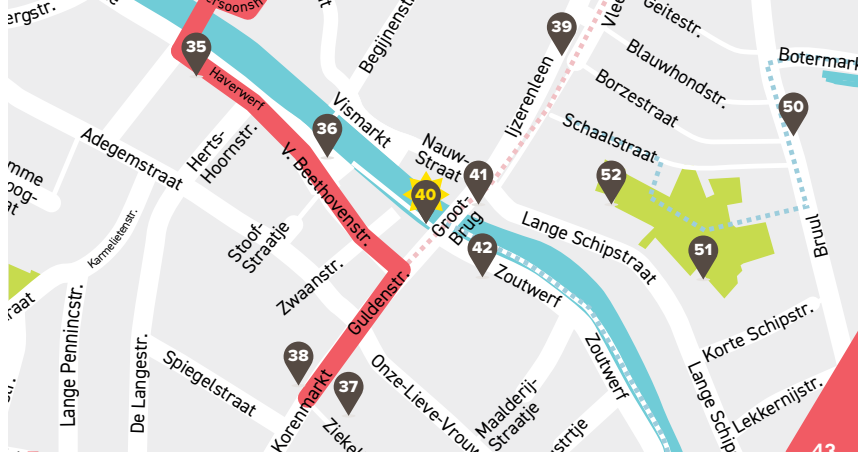
Met een bootje vertrek je aan de Haverwerf en vaar je door de jachthaven en het keerdok. Dit is een perfecte manier om de historische Mechelse stadskern vanuit een ander perspectief te ervaren. Je ontdekt onder meer de Vismarkt, de Grootbrug, de Kruidtuin en de Volmolen. Kijk hoe Mechelaars wonen in historische en moderne gebouwen aan het water. Leven langs de Dijle moet heerlijk zijn! De boottochten vinden plaats van april tot eind oktober.

Je blik valt meteen op de huisjes bij de brug. Ze dateren uit de 16de en 17de eeuw en zijn de trekpleister van de Haverwerf. Het hoekhuis heet Het Paradijske. De reliëfs boven de ramen laten zien waarom: ze verbeelden *Het aards paradijs* en *De boom van de kennis van goed en kwaad* die daar stond. In het midden staat het huis De Duiveltjes, met een van de mooiste houten gevels in België. Vroeger heette het De Verloren Zoon: dat verhaal uit het evangelie zie je boven de toegangsdeur. Nu is het genoemd naar de saterachtige figuren die als zuilen fungeren. Links staat het barokke Sint-Jozef, met centraal het reliëf van Sint-Jozef en het kind Jezus. Wandel verder langs het water en geniet.

36

Lamotsite + Vismarkt – Hip en trendy

Aan de Haverwerf heb je een goed uitzicht op het Congres- en Erfgoedcentrum Lamot. Het industrieel erfgoed van deze voormalige brouwerij is op een eigentijdse manier geherwaardeerd en de plek

groeide uit tot een hippe en trendy hotspot in Mechelen. Ga de trappen op en kijk gerust even binnen.

Op de Vismarkt aan de overzijde werd in 1531 voor het eerst vis verhandeld, nadat de vishandelaars door onder andere Margareta van Oostenrijk van de IJzerenleen waren verdreven. De reden? Geurhinder. Tot voor enkele decennia was hier een concentratie van viswinkels. Behalve vishandels zijn hier nu handels- en horecazaken gevestigd, op een van Mechelens gezelligste pleinen.

In de late uurtjes valt er op de Vismarkt en de aangrenzende Nauwstraat heel wat te beleven. In de nonchalante bruine kroegen, de stijlvol moderne loungebars en de hippe restaurantjes ontmoet je jonge en jong gebleven Mechelaars.

TIP Mechelen Muurt

Mechelen Muurt is een project van voormalig stadsartiest Gijs Vanhee. Hij nodigde tien (inter)nationale kunstenaars uit om zich uit te leven op evenveel muren in de stad.

Het werk dat je hier ziet, schilderde Vanhee zelf als afsluiter van het project. *The Gift* stelt symbolisch voor hoe de straat terug gegeven wordt aan de mensen die er wonen, door koude kale muren aan te pakken met kleur en verhaal.

Meer info bij Visit Mechelen.

37

Hof van Cortenbach – *Verborgene parel*

Hof van Cortenbach is een vroeg-16de-eeuws stadspaleis. Dit pareltje staat enigszins verdoken in het binnengebied achter Huis Den Drake, ook wel Den Breckpot genoemd. Het was begin 16de eeuw in handen van Ywein van Cortenbach. Zijn zoon Jan IV liet zijn residentie bouwen op de binnenplaats van vaders huis, mogelijk door de bekende bouwmeester Rombout II Keldermans. Met zijn imposante woning bevestigde hij zijn status als vooraanstaand Mechelaar. Hij zat in het schepencollege en werd zelfs enkele keren burgemeester.

Hof van Schoofs – *Pand met standing*

Dit monumentale stadspaleis is het werk van de adellijke familie Schoofs. Zij liet in de 15de eeuw twee bestaande panden samenvoegen, Het Schaakberd en De Leeuw. Dit was rond 1474 mogelijk ook even de verblijfplaats van Jean Carondelet, de eerste voorzitter van

het Parlement van Mechelen. Halfweg de 16de eeuw kwam het gebouw in handen van de rijke wijnkoopman Claude Ritz, die vermoedelijk de indrukwekkend hoge huistoren liet oprichten. Nadien deed het stadspaleis dienst als huis van de gilde van de oude kruisboog, als winkel, hotel en ijzerwarenmagazijn.

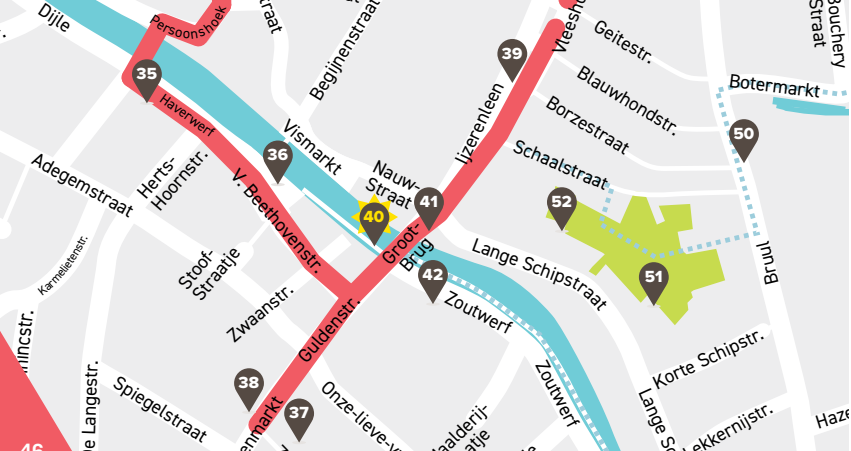
TIP

Een stap verder langs het water en in het groen

Zin in meer groen Mechelen? Keer op je stappen terug en wandel aan de Zoutwerf het Dijlepad op. Deze uitbreiding duurt 60 minuten (2,4 km). **Kijk op pagina 62.**

Zijn je benen moe? Ga dan richting IJzerenleen en het Schepenhuis, en babbel gezellig na op een van de vele terrasjes. Voor je op de IJzerenleen komt, loop je langs de mooie huizen aan de Zoutwerf en de Grootbrug. **Ga naar pagina 64 als je hier meer over wil weten.**

39

IJzerenleen – Mechelens Champs-Élysées

De IJzerenleen is volgens veel Mechelaars de ‘Champs Élysées’ van hun stad. Gelukkig rijden er minder auto’s, maar de gevels zijn imposant, de winkels aantrekkelijk en hier staat een van de oudste stadhuizen van Vlaanderen.

Vroeger stroomde op deze plaats tussen de Dijle en Koolvliet een vlietje waaraan een vismarkt plaatsvond. De IJzerenleen dankt zijn naam aan de ijzeren leuningen naast dat vlietje. Die staan er nog, maar de vliet is al in de 16de eeuw overwelfd. De gevels zien eruit alsof ze uit de 15de, 16de en 17de eeuw dateren, maar ze zijn niet origineel. Ze werden na de vernielingen van de Eerste Wereldoorlog in de diverse oude stijlen en met veel discussies heropgebouwd, na een architectuurwedstrijd.

W E E T J E

Vlietenkelder

De overwelfde vliet in het midden van de IJzerenleen deed in de Tweede Wereldoorlog dienst als schuilkelder. Op een van de toegangsluiken op de grond zie je een plan van alle vroegere vlieten.

TIP Shopping

Winkelen kun je naar hartenlust in het Mechelse kernwinkelwandelgebied. In de Bruul, IJzerenleen/Guldenstraat, Onze-Lieve-Vrouwstraat en omliggende straten is het aange naam winkelwandelen.

Bekende ketens en chique boetiekjes staan schouder aan schouder met 'huizen van traditie': kaashandel, chocolatier, sigarenwinkel, handwerkwinkel, hoedenmaakster enzovoort.

Een deel van de straten is bovendien autoluw.

Een aanrader is ook de markt, elke zaterdagochtend op en rond de Grote Markt.

EEN STAP VERDER DOOR

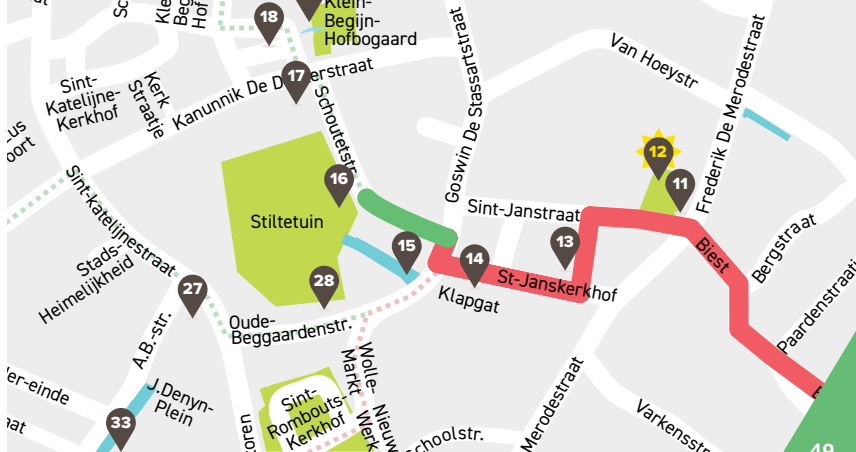
het begijnhof

40
MIN.

1,5
KM

De uitbreiding van de wandeling vertrekt aan de Goswin de Stassartstraat en eindigt in de Oude Beggaardenstraat. Ze duurt ca. 40 minuten (1,5 km).

16

Refugie van de abdij van Sint-Truiden – Stadspaleis voor de abdij

Abdijen en kloosters bouwden in verschillende steden al vroeg toevluchtsoorden, zogeheten refuges. Daar beheerden zij hun goederen uit de omgeving, verbleven ze op doorreis of vonden ze bescherming bij gevaar. In de 16de eeuw liet kanunnik Willem Sarens een woning-met-toren aan het Groen Waterke verbouwen tot een echt stadspaleis. Dat was bedoeld als eigen woning én als refuge voor de benedictijnenabdij van Sint-Truiden, waar zijn broer abt was.

Begin 17de eeuw verkocht de abdij het pand. Het centrale deel werd de woning van vooral magistraten van de Grote Raad. In 1921 kocht de provincie Antwerpen het gebouw en werd het gerestaureerd. Eerst vond het aartsbis-schoppelijk archief en later de aartsbisschoppelijke administratie er onderdak.

WEETJE

Spreeuw op het menu

In de sierlijke toren zijn spreeuwenpotten ingewerkt, waarin deze vogels hun nesten bouwen. Tot in de 19de eeuw beschouwde men spreeuw als een delicatessen.

Refugie van de abdij van Tongerlo – Manufactuur van wandtapijten

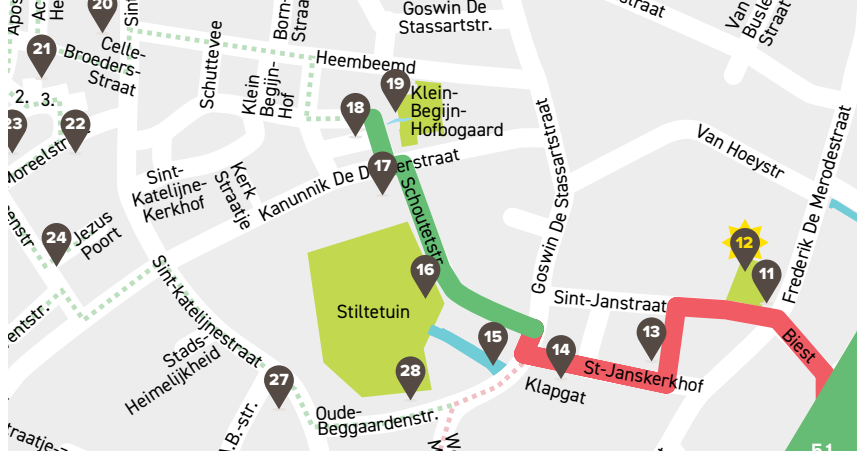
Mechelen telde in de 16de eeuw een tiental refuges, stedelijke ankerplaatsen van grote abdijen en kloosters. De norbertijnerabdij van Tongerlo richtte al in 1484 zo'n refugehuis op aan de Schoutetstraat, vlakbij dat van de abdij van Sint-Truiden. Antoon I Keldermans, de bouwmeester van Filips de Schone, zou bij de bouw betrokken zijn geweest. Drie eeuwen bleef het refugehuis eigendom van de abdij. Vanaf de 19de eeuw had het gebouw enkele functies, zoals rijkswachtkazerne en aartsbisschoppelijk museum. Sinds 1986 biedt het gerestaureerde refugium onderdak aan de gerenommeerde Koninklijke Manufactuur van Wandtapijten De Wit, die ook tapijten uit de Bourgondische periode bewaart, restaureert en tentoonstelt. Neem zeker een kijkje op de binnenplaats.

TIP Koninklijke Manufactuur van Wandtapijten De Wit

Deze Manufactuur is wereldberoemd. De medewerkers herstellen waardevolle wandtapijten met de hand. Mede dankzij het gepatenteerde, ingenieuze reinigingssysteem krijgt De Wit opdrachten uit alle hoeken van de wereld. Bovendien bezit de Manufactuur zelf een prestigieuze collectie antieke en moderne wandtapijten, onder meer uit de Bourgondische periode.

Op zaterdagochtend verwelkomt de Manufactuur individuele bezoekers. [Meer info bij Visit Mechelen.](#)

18

Klein Begijnhof – Oase van rust

Het Klein Begijnhof is een charmante oase van rust in de binnenstad. Dit oudste begijnhof van Mechelen dateert uit de 13de eeuw. Later kwam er nog een begijnhof buiten de stadsmuren, maar oude en zieke begijnen bleven hier wonen. Drie, intussen verdwenen, toegangspoorten sloten het pleintje af. Het Klein Begijnhof werd als eerste 'herwaarderingsgebied' in Vlaanderen mooi opgeknapt.

19

Tuin van Oh! – Charmant Buurtparkje

Aan het ondernemershuis Oh!, dat startende ondernemers kantoorruimte en begeleiding biedt, ligt een groen parkje. De tuin werd ingericht als extra groene ruimte, een rustpunt in de stad, voor omwonenden en bezoekers. Tijdens de werkzaamheden stootte men toevallig op een onbekende vliet. Die werd mooi geïntegreerd in het charmante buurtparkje.

Gulden Kop – Gevel van hout

Huis Gulden Kop, later ook Prins van Parma genoemd, is het stamhuis van de familie Waghevens. Deze klokkengietersfamilie woonde en werkte van 1460 tot 1568 in Mechelen. Het ruime werkhuis en de hoge poort links die er toegang toe geeft, getuigen nog van hun bedrijvigheid. De laatgotische houten puntgevel uit de 16de eeuw is in de 19de eeuw gerestaureerd.

Cellenbroedersklooster – Van broeders tot begijnen

In het voormalige Cellenbroedersklooster op het Begijnenkerkhof verzorgden broeders sinds 1448 (geestes)zieken. Begin 17de eeuw verhuisden zij naar het Hof van Nassau in de Nokerstraat en stonden ze hun klooster af aan de begijnen, die zich toen binnen de stadsmuren kwamen vestigen. Het complex omvat nog twee haaks op elkaar staande vleugels. Bij de restauratie van het hoofdgebouw rond 2000 trof men binnen een unieke 'schatkamer' met 16de- en 17de-eeuwse binnenhuisdecoraties aan.

Begijnen en begijnhoven

Begijnhoven werden gesticht in de tijd van de kruistochten, toen veel mannen niet terugkeerden. Zo ontstond een 'overschot' van weduwen, wezen en alleenstaande vrouwen. Naar het klooster gaan, was een oplossing, maar daar konden vaak alleen adellijke of gegoede vrouwen terecht, als ze dat wilden. Anderen gingen samenwonen en voorzagen samen in hun levensonderhoud. Een begijnhof werd zo een kleine vrouwenstad in de stad, met een bakkerij, brouwerij, verpleeghuis, kerk en bleekweides. Begijnen legden geen eeuwige geloften van armoede af, zoals zusters. Zij waren niet 'gebonden' voor het leven, al was dat wel gebruikelijk. Vanaf de 19de eeuw kwijnden begijnhoven stilaan weg. De laatste Mechelse begijn stierf in 1993.

Begijnhofkerk – Kerk met prestige

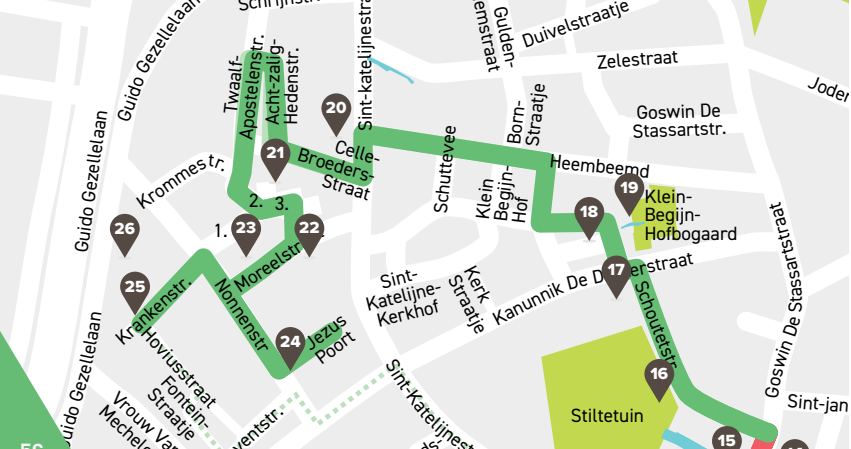
Eind 16de eeuw richtten de Mechelse begijnen een nieuw hof op binnen de stadsmuren. Aan de Nonnenstraat, de belangrijkste in- en uitvalsweg, bouwden ze ook een nieuwe kerk. Aartsbischop Boonen legde in 1629 de eerste steen. De plannen voor de barokke kerk met Italiaanse invloed werden getekend door Jacques Francart, de hofarchitect van de aartshertogen Albrecht en Isabella, en de jezuïet Pieter Huysens. De jonge Mechelaar Lucas Faydherbe stond mee in voor de decoratie binnenin. Dat de begijnen prestigieuze bouwmeesters en kunstenaars konden inhuren, wijst op hun rijkdom. Ze waren toen ook met veel: een duizendtal, schat men, en velen brachten een bruidsschat mee. De devotie van de begijnen richtte zich sterk op vrouwelijke heiligen. Dat blijkt ook uit de decoratie in de Mechelse begijnhofkerk.

Unesco-werelderfgoed

Dankzij de respectabele ouderdom, het typisch Vlaamse karakter en de eigen architectuur en structuur heeft het Mechelse Groot Begijnhof een plekje op de Unesco-lijst van werelderfgoed, zoals nog twaalf begijnhoven in Vlaanderen. “Het is een getuige van de culturele traditie van onafhankelijke religieuze vrouwen in Noordwest-Europa in de middeleeuwen,” volgens de Unesco-website. Dit zijn de andere Mechelse vermeldingen: de Sint-Romboutstoren en het belfort van het stadhuis. Ook niet-tastbare Mechelse gebruiken kunnen Unesco-erfgoed zijn. Ze geven uiting aan een culturele identiteit en diversiteit: de Mechelse reuzen, de Mechelse beiaardcultuur, Belgisch (en dus ook Mechels) bier.

24

Hof van Fontes/Jezuspoort – Adellijk hof voor de begijnen

De Nonnenstraat is een van de belangrijkste straten van het Groot Begijnhof. Hier bevonden zich de eerste eigendommen die de begijnen kochten toen ze in de 17de eeuw hun hof binnen de stadsmuren brachten. Daaronder ook het Hof van Fontes. Dat is genoemd naar de vroegere eigenaar Filips van Bourgondië, heer van Fontes en raads- en kamerheer van Filips de Schone.

De 16de-eeuwse Jezuspoort, die ook deel uitmaakte van het hof, is een deels ingebouwde doorgang. Die geeft uit op een kleine binnenplaats met daaromheen begijnenwoningen.

Rijk, minder rijk, arm

Aan het hoofd van het hof stond de grootmeesteres of grootjuffrouw. Zij werd bijgestaan door meesteressen. Rijke, meestal adellijke begijnen kochten of bouwden een huisje in het begijnhof. Minder rijke begijnen huurden bij hen een kamertje en deden er het huishouden. Arme begijnen trokken naar de conventen, een soort kleine kloosters. Ze werden meestal gesticht door weldoeners, in ruil voor gebeden voor hen of hun overleden familieleden. Begijnen in conventen werkten voor hun levensonderhoud. Zo werd het kantklossen vanaf de 17de eeuw een hoofdbezigheid. Het begijnhof speelde dan ook een cruciale rol in de kantproductie. Mechelse kant klos je zonder spelden. Vanwege de superkwaliteit staat hij bekend als de allermoeilijkste en allerduurste. De Mechelse kant wordt ook wel koninklijke kant genoemd omdat hij aan het Engelse en Franse hof zoveel succes had.

25

Brouwerij Het Anker – Meer dan vijf eeuwen traditie

In de Krakenstraat kom je aan bij de achtergevel van Brouwerij Het Anker. Die stamt al uit 1471 en is daarmee een van de oudste brouwerijen van België. Keizer Karel zelf was een fan van het Mechelse bier dat hier gebrouwen werd. Hij bestelde het meermaals vanuit Spanje. In 1872 kocht de familie Van Breedam de brouwerij. Dankzij hun liefde voor het vak en interesse voor de Mechelse glorieperiode onder de hertogen van Bourgondië kan je nu, meer dan vijf eeuwen later, het gerenommeerde bier nog steeds proeven.

Charles Leclef, de vijfde generatie van de familie, nam in 1990 de brouwerij over. Hij restaureerde de oude gebouwen en moderniseerde de installaties. In 2010 opende hij in de 17-eeuwse familiehoeve in Blaasveld een whisky-stokerij. De Gouden Carolus Single Malt won intussen al meerdere internationale prijzen en wordt, net als de bieren van Het Anker, wereldwijd geprezen. Stap door de toegangspoort de binnenkoer van de brouwerij op.

TIP Gouden Carolus

De Gouden Carolus bestaat in verschillende versies. De bekendste is ongetwijfeld de Gouden Carolus Classic. Dit speciaalbier werd in 2012 uitgeroepen tot beste donkere bier ter wereld. Daarnaast sleepten de bieren en whisky's van Het Anker nog talloze prijzen in de wacht.

TIP Wit goud en andere streekproducten

Mechelen is trots op zijn streekproducten. De Mechelse tuinbouw heeft internationale faam en de Mechelse veiling is een begrip in gastronomisch België. Zachte primeurgroenten, witloof en natuurlijk het witte goud, asperges, verwennen het gehemelte van Bourgondische genietters. En ze zijn nog gezond ook!

Lekkerbekken halen hun hartje op bij de Mechelse koekoek: dat is een vastvlezige kip, een kruising tussen een koekoekskleurige inheemse en een Aziatische kip. Fijn van smaak en bijzonder lekker in tal van gerechten. En bij voorkeur met een goede Gouden Carolus erbij!

Infirmierie van het Groot Begijnhof – Van ziekenboeg tot brouwerij

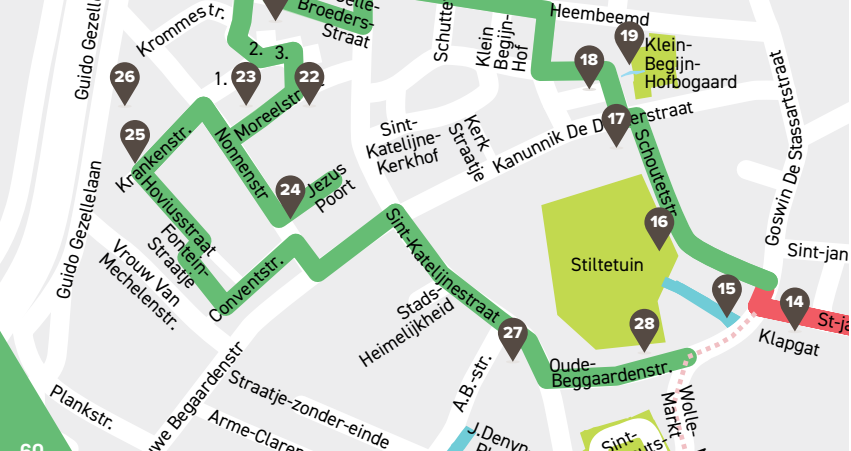
De Mechelse begijnen hadden sinds midden 13de eeuw een eigen infirmierie, een verpleeghuis voor zieke begijnen en arme burgers. Na hun verhuizing binnen de stadsmuren kreeg de oude refuge van de Sint-Bernardusabdij van Hemiksem die functie. Na de afschaffing van het begijnhof diende de refuge kort als opvanghuis voor arme ouderen. De oud-brouwerij van het begijnhof werd begin 20ste eeuw omgevormd tot brouwerij Het Anker. Hier wordt nog steeds de Gouden Carolus of 'Keizersbier' gebrouwen. Elk jaar op 24 februari, de geboortedag van Karel V, brouwt Het Anker de Gouden Carolus Cuvée van de Keizer Imperial Dark.

Niet zo heel vroom...

In 1467 is hertog Karel de Stoute op bezoek in Mechelen. Hij beslist dat de begijnen geen taksen en belastingen hoeven te betalen op bier dat ze voor eigen gebruik brouwen. Maar de dames durven ook wel eens buiten de lijntjes te kleuren: ze verkopen bier 'onder de toonbank'. Veel later dreigt een ordonnantie uit 1761 met een boete van 25 gulden als de begijnen nog bier verkopen aan wie niet in het begijnhof woont.

27

In den Vijgenboom – Oudste houten gevel

In Mechelen staan nog een vijftal huizen met een eeuwenoude houten voorgevel. In Den Vijgenboom, op de hoek van de Sint-Katelijnestraat en de A.B.-straat, is het oudste. Het pand met zijn houten puntgevel dateert van begin 16de eeuw. Het beeldsnijwerk bij de bovenvensters stelt een hamer, tang en aambeeld voor. Ooit woonde hier hoogstwaarschijnlijk iemand die lid was van het smedenambacht.

Het Predikheren - Literair wellnesscentrum

Steden zijn nooit af. Mechelen is daarop geen uitzondering. In die zin is deze brochure een momentopname. Tal van stadsvernieuwingsprojecten staan bij het ter perse gaan in de steigers.

Zo ook de Tinsite vlakbij Kazerne Dossin. Deze site zal uitgroeien tot een bijzonder boeiende locatie in de stad. Wonen, groen, gastronomie en cultuur en vrije tijd kregen en krijgen er een plek. Het op de site gelegen Predikherenklooster werd al omgetoverd tot stadsbibliotheek. In dit 'literair wellnesscentrum', dat in september 2019 opende, kan je letterlijk op verhaal komen. Neem zeker ook een kijkje op zolder, waar de imposante dakconstructie met houten balken behouden bleef.

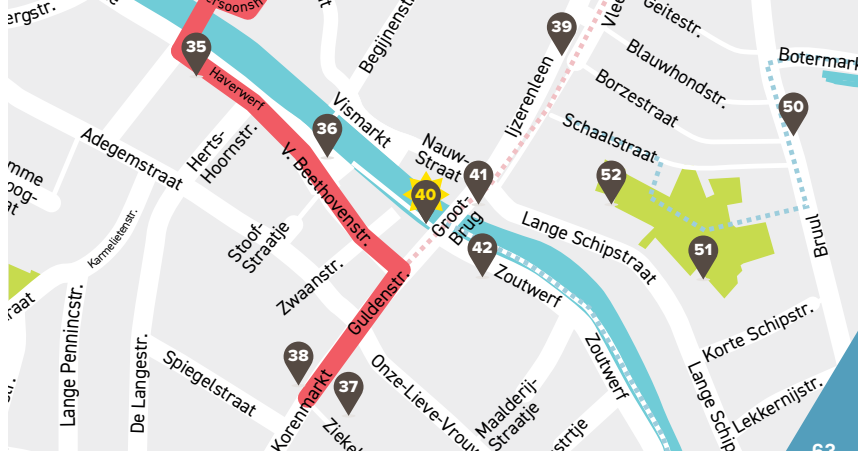
De uitbreiding van de wandeling vertrekt aan de Zoutwerf en eindigt op de IJzerenleen. Ze duurt 60 minuten (2,4 km).

EEN STAP VERDER LANGS

het Dijlepad

60
MIN.

2,4
KM

Dijlepad – Wandelen langs het water

De Mechelaar geniet graag van zijn stad, en terecht! Zeg nu zelf: een wandeling langs het water, pal in het centrum: dat is uniek en heel ontspannend. Wandelen over het drijvend Dijlepad is een echte aanrader. Het pad leidt je langs en over de Dijle, tussen de Haverwerf en Kruidtuin.

Ontdek Mechelen vanuit een heel ander perspectief en bekijk de achterzijde van luxeuze lofts, afgewisseld met charmante oude huizen. De vele watervogels maken de wandeling sfeervol en amusant, ook voor kinderen.

41

Grootbrug – Vlaanderens oudste brug?

De Hoogbrug of Grootbrug uit de 13de eeuw is de oudste (zand)stenen brug in Mechelen, misschien zelfs in heel Vlaanderen. Ze maakte deel uit van de stadsverdediging en deed dienst als tolbrug. De laatste, hoekse boog aan de zijde van de IJzerenleen geeft aan waar de vliet, die vroeger tussen de ijzeren leuning liep, in de Dijle stroomde. De Hoogbrug vormt ook een verbindings-as naar de Korenmarkt en de Brusselpoort, de enige overgebleven stadspoort. Je vindt ze op de kleine stadsring.

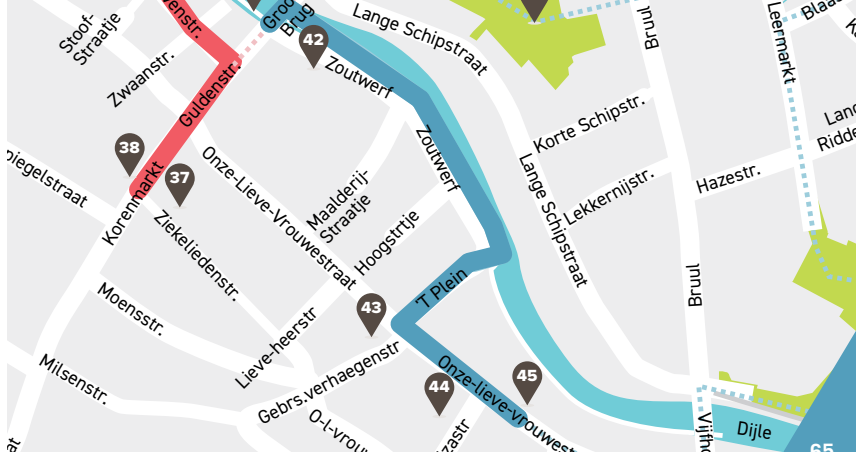
42

Zoutwerf – Havenactiviteiten

In 1301 krijgt Mechelen het stapelrecht op zout. Zout dat via de stad passeert moet daardoor eerst in de stad worden opgeslagen én te koop aangeboden. De historische kaai op de Grootbrug wordt omgedoopt tot 'Zoutwerf'.

De twee authentieke houten puntgevels van De Waag en De Steur (nrs. 7 en 8) springen meteen in het oog. Met een beetje fantasie zie je voor je hoe men hier de boten loste en goederen binnenbracht. De Steur deed dienst als opslagplaats en in De Waag werden de goederen gewogen. De huidige gevels zijn 16de-eeuws.

Ook opvallend is het voormalige ambachtshuis van de visverkopers, In den Grooten Zalm (nr. 5). De naam staat in reliëf boven de deur. Rond de vergulde zalm kronkelt een banderol met het opschrift 'In den Grooten Zalm'. Met de weelderige renaissancegevel – de eerste in zijn soort in België – toonde het ambacht rond 1530 zijn rijkdom. Andere ambachten bouwden toen nog in gotische stijl en in hout.

Hemelrijk – *Uniek Aards Paradijs*

Waarom dit huis 'Hemelrijk' heet, zie je boven de deur: daar prijken Adam en Eva, in het Aards Paradijs. Ook andere delen van de gevel zijn rijkelijk versierd, met bijvoorbeeld bovenaan het Mechelse wapenschild en eromheen twee zeemeerminnen of sirenen. Het Hemelrijk is uniek: het is een van de oudste Mechelse voorbeelden waar de late gotiek overgaat in de renaissance en zijn typische decoratie. Het gebouw werd begin 16de eeuw opgericht door de kunstenaarsfamilie Snellinck en maakte toen deel uit van vier huizen: De Vier Evangelisten.

Onze-Lieve-Vrouw over de Dijlekerk – *Licht, ruimte en Rubens*

De gotische Onze-Lieve-Vrouw over de Dijlekerk geeft je een gevoel van ruimte en licht. Ze kwam grotendeels tot stand tussen de 14de en de 17de eeuw, op de plek waar vermoedelijk de eerste Mechelse parochiekerk stond. Je vindt er enkele meesterwerken, met *De wonderbare visvangst* van Rubens als hoogtepunt. Hij schilderde het voor het rijke ambacht van de visverkopers. Andere kunstwerken werden gemaakt in opdracht van de Broederschap van Onze-Lieve-Vrouw-van-Zeven-Weeën, die ook Filips de Schone en Margareta van Oostenrijk steunden. De indrukwekkende abstracte glasramen werden na de Tweede Wereldoorlog in de grote, gotische vensters geplaatst. Zij maken van het gebouw een echte 'lichtkerk'.

Onze-Lieve-Vrouwestraat – *Traditie en vernieuwing*

De Onze-Lieve-Vrouwestraat beleeft de jongste jaren een toestroom van originele en hippe winkels. Ze gaan perfect samen met handelszaken die terugblikken op een jarenlange traditie.

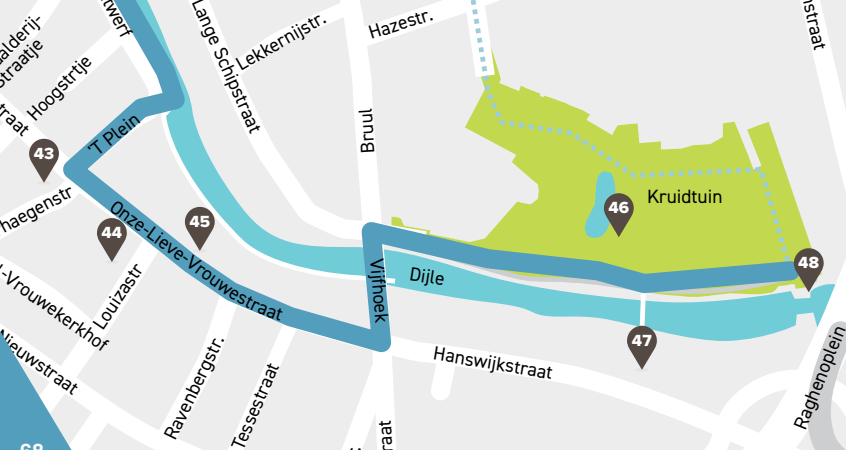

WEETJE

Bezoek aan een kerk, anno 1570

1570. We stappen op een weekdag de kerk binnen. Het is er druk. Bij een van de vele altaren draagt een priester een mis op. Hetzelfde gebeurt in een kapel, waar leden van een broederschap of een ambacht bijeen zijn. Bij een ander altaar speelt zich een doopsel of een huwelijksinzegening af. Mensen komen biechten en een grafdelver breekt de vloer open. Bij een pijler smeekt een bedelaar om een aalmoes. Groepjes burgers bespreken het nieuws van de dag. Ambachtslui en een enkele kunstenaar zijn aan het schilderen of timmeren. Het gekef van honden eechoot door de ruimte en kinderen jengelen aan de arm van hun moeder, die de kerk als kortste weg naar huis gebruikt.

46

Kruidtuin – Stadspark met een verleden

De Kruidtuin of 'Botanique' heeft een rijke geschiedenis. Deze groene stadsoase diende sinds de middeleeuwen als tuin van de commanderie van Pitzemburg, een ridderorde die in de Franse tijd werd opgeheven. In de 19de eeuw werd hier een Engelse landschapstuin aangelegd voor de leden van de elitaire Société Royale d'Horticulture.

Sinds de Eerste Wereldoorlog is de Kruidtuin als stadspark open voor het publiek. Het is een gezellig, rustig park waar je geniet van het groen terwijl kinderen zich uitleven in de speeltuin.

Beeldig Mechelen

Beelden in de tuin

In de prachtig groene omgeving van de Kruidtuin staan verschillende beelden, zoals *Adolescence, ma fille*. Volgens een stadsverhaal was het meisje in de Dijle gevallen en heeft de hond haar gered. Haar ouders zouden uit dankbaarheid het beeld hebben laten maken. Dat verhaal klopt niet: beeldhouwer Rik Van Perck (1869-1951) maakte gewoon een beeltenis van zijn dochter, zonder veel bijbetekenissen. Iets verder staat het standbeeld van de bekende wetenschapper en geboren Mechelaar Rembert Dodoens. Hij schreef in de 16de eeuw het *Cruydeboek*, een revolutionair werk over geneeskundige planten en kruiden. Je kunt het bewonderen in Museum Hof van Busleyden.

WEETJE

Groene rand

Net voorbij de bruggen over de Dijle ligt het Mechels Broek, een uitgestrekt natuurgebied waar je veel watervogels kunt zien. De groene rand rond Mechelen begint op verschillende plaatsen vlak achter de kleine ring. Zo vind je in het zuiden het rustige Vrijbroekpark met de prachtige rozentuin. In het noorden en westen ligt het Rivierengebied met het Zennegat. Langs wandel- en fietsknooppuntennetwerken is het maar een boogscheut wandelen of fietsen van de historische binnenstad naar de frisse natuur.

Toertje doen? Suggesties en informatie krijg je bij Visit Mechelen.

Onze-Lieve-Vrouw van Hanswijkbasiliek

Deze barokke bedevaartskerk uit de 17de eeuw is een ontwerp van Mechelaar Lucas Faydherbe. Het is een van de eerste koepelkerken in de Lage Landen. Haar koepel moest volgens plan nog hoger oprijzen, maar de onderbouw bleek niet stevig genoeg. Over de bijkomende versterkingen ontstond er een hevige twist tussen de architect en de kerk.

Binnen zie je onder aan de koepel vier reusachtige reliëfs. Twee zijn van Faydherbe. Tot de bombardementen in de Tweede Wereldoorlog dacht iedereen dat het om zandstenen kunstwerken ging. Maar omdat die te zwaar zouden zijn geweest, maakte de vindingrijke Faydherbe ze in (goedkoper) gips en gebruikte hij ook mensenbeenderen. Pas bij de herstelling van de beschadigde reliëfs na de oorlog ontdekte men het 'bedrog'.

Vooraan in de kerk staat het mirakelbeeld van Maria dat jaarlijks in de Hanswijkprocessie wordt meedragen. Bij zijn bezoek aan Mechelen bad paus Johannes Paulus II in 1985 in deze kerk, die twee jaar later tot basiliek werd gepromoveerd.

Molenhuis en Spuihuis – Sporen van een indrukwekkend complex

In de 15de eeuw verrees aan de Zandpoortvest, waar de Dijle de stadsmuren kruiste, een indrukwekkend complex van zeven watermolens. Het molenhuis en het houten spuihuis zijn daar nog getuigen van. De molen in het molenhuis was van groot belang voor de Mechelse

lakenindustrie. Het spuihuis regelde de waterstand voor de molens. Rond 1915 werd het molenhuis omgevormd tot een woonhuis; nu is het een eet-café. Het spuihuis is sinds 2018 weer toegankelijk voor groepen met gids.

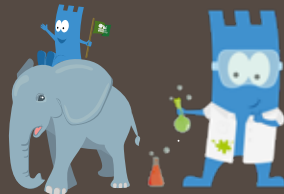

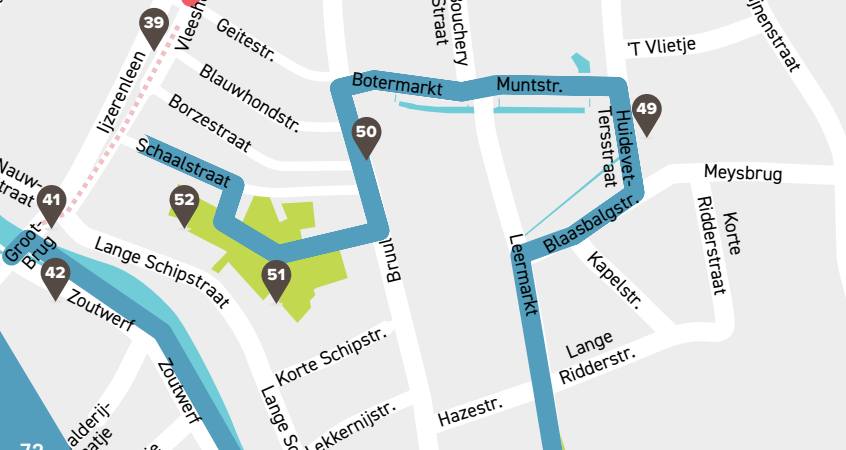

TIP Planckendael en Technopolis

Familievriendelijke tips voor een uitstap buiten de stad? In **Planckendael** bewonder je op een domein van 40 hectare tal van exotische dieren, ga je op avonturenreis over hangbruggen of klim je in de kruin van een boom. Er is meer dan genoeg ruimte voor iedereen: spelende kinderen, huppelende of luierende dieren en kuierende bezoekers.

Een andere Mechelse troef is **Technopolis**. Zelf een vliegtuig aan de grond zetten? Een dutje doen op een spijkerbed? Fietzen op een kabel vijf meter in de lucht? In dit gezinsvriendelijke Vlaamse doe-centrum voor wetenschap en technologie kan het allemaal!

49

De Vleeshalle – Historische markthal

Eind 19de eeuw verrees in Mechelen een nieuwe overdekte vleeshal. Ze bood de handelaars, de bezoekers én de koopwaren betere omstandigheden dan voordien, en versterkte meteen ook de

handelsfunctie van de binnenstad. In de ruime, lichte hal werden 115 vleesbanken opgesteld en verhuurd aan beenhouwers. Door de opkomst van individuele winkels werd de vleesverkoop er in 1965 stopgezet. De rundskoppen boven de twee inkompoorten getuigen nog van de vroegere functie.

In 2018 opende in dit beschermde gebouw opnieuw een markthal, nu met lokale kwaliteitsproducten. Je geniet er van een hapje en een drankje in een historisch kader.

50

Bruul – Winkelkuieren

Via de Botermarkt met zijn speelse fonteinen kom je uit op de Bruul, Mechelens drukste winkelstraat. Je kent ze misschien van het Monopolyspel. Shoppers halen hun hart op in vestigingen van grote winkelketens en mooie boetieks. Je kan ook gewoon rustig rondkuieren in deze verkeersarme buurt. Naast winkels ontdek je er ook de Onze-Lieve-Vrouw van Leliëndaalkerk, met het gezellige Bruulpleintje ernaast.

51

Sinte Mettetuin – Romantiek in het groen

Deze nieuw aangelegde, romantische stadstuin vormt een groene doorsteek tussen de Bruul en de IJzerenleen. Maak een rondwandeling in dit verborgen plekje in de stad en ervaar zo volop de tuin. Met wat geluk krijgt je oor ook wat: je bevindt je op het terrein van de Beiaard-school. Begin 2018 kreeg de tuin een glazen Beiaardpaviljoen. De kamerbeiaard staat zo dicht bij de bezoeker van de Sinte Mettetuin dan ooit. Misschien hoor je een leerling oefenen of is er een parkconcert gepland.

52

Priël Onze-Lieve-Vrouw van Leliëndaal – Rust in de stad

Het priël van het vroegere klooster van Onze-Lieve-Vrouw van Leliëndaal ligt verscholen achteraan in de Sinte Mettetuin, de oude kloostertuin, een oase van rust in het centrum van Mechelen. Het priëltje uit de 16de eeuw deed waarschijnlijk dienst als rust- en bezinningsplek voor de zusters. Het laatgotische gebouwtje heeft een open structuur, met één zuil aan de voorkant. Daardoor krijg je een mooi zicht op het merkwaardige houten gewelf en de restanten van muurschilderingen.

Wandel door dit smalle, charmante straatje naar de IJzerenleen, het eindpunt van je route. Je bent nu weer aan het beginpunt. Hopelijk heb je ervan genoten! Nagenieten kan in een van de vele cafés. Bijvoorbeeld met een heerlijke Gouden Carolus in de hand.

COLOFON

Tekst

Foto's

Visit Mechelen, Patrick De Rynck
Layla Aerts, Aikon Producties, Alamy,
Atelier Jochen Beyer - Village Neuf - France,
Karin Borghouts, Koen Broos, Brouwerij Het
Anker, Joris Casaer, Sylvie De Weze, Joost
Joossen, Kazerne Dossin, Milo Profi, Museum
Hof van Busleyden, Wim Robberechts,
Stadsarchief Mechelen, Stad Mechelen, Stijn
Swinnen, Technopolis, Toerisme Provincie
Antwerpen, Jean Van Cleemput, Gijs Vanhee,
Visit Mechelen.

Foto cover

Verantwoordelijke uitgever

Imagica / Kurt Liefsoons
Björn Siffer, VVV Mechelen vzw,
Vleeshouwersstraat 6, 2800 Mechelen

We hebben de grootste zorg besteed aan de nauwkeurigheid en de actualiteit van de gepubliceerde gegevens. De uitgever kan echter geen verantwoordelijkheid nemen voor eventuele onnauwkeurigheden of tussentijdse wijzigingen.

© 2023 alle rechten voorbehouden.

Niets uit deze uitgave mag worden veelevoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt, in enige vorm of wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of op enige manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever. Alle teksten en foto's blijven eigendom van de uitgever.

Visit Mechelen

Vleeshouwerstraat 6

B-2800 Mechelen

T +32 15 29 76 54

E visit@mechelen.be

W visitmechelen.be

Voor de openingstijden van ons infokantoor,
kijk op **visitmechelen.be**

STADSPLAN

Visit Mechelen

- Wandeling langs de Bourgondische toppers
- Een stap verder door het Begijnhof
- Een stap verder langs het water en in het groen

1. ● Schepenhuis/infokantoor ★	15. ● Sint-Romboutstoren & skywalk ★	36. ● Sint-Romboutskathedraal
2. ● Ons Margriet	16. ● Standbeeld den Uil	38. ● Cultuurplein
3. ● Grote Markt	17. ● De Cellekens	39. ● Melaan
4. ● Opsinjoorke	18. ● Haverwerf	40. ● Dijlepad ★
5. ● Stadhuis	19. ● Lamotsite + Vismarkt	41. ● Grootbrug
6. ● Rik Wouterstuin	20. ● Hof van Cortenbach	42. ● Zoutwerf
7. ● Sint-Pieter-en-Paulkerk	21. ● Hof van Schoofs	43. ● Hemelrijk
8. ● Paleis van Margareta van York	22. ● IJzerenleen	44. ● Onze-Lieve-Vrouw over de Dijlekerk
9. ● Paleis van Margareta van Oostenrijk ★	23. ● Grote Markt	45. ● Onze-Lieve-Vrouwestraat
10. ● Margaretaplein	24. ● Grote Markt	46. ● Kruidtuin
11. ● 't Schipke	25. ● Grote Markt	47. ● Onze-Lieve-Vrouw-van-Hanswijkbasiliek
12. ● Hof van Busleyden ★	26. ● Grote Markt	48. ● Molenhuis en Spuilhuis
13. ● Sint-Jan-Baptist-en-Sint-Jan-Evangelistkerk	27. ● Grote Markt	49. ● De Vleeshalle
14. ● Klapgat	28. ● Grote Markt	50. ● Bruul
15. ● Groen Waterke	29. ● Grote Markt	51. ● Sinte Mettetuin
16. ● Refugie van de abdij van Sint-Truiden	30. ● Grote Markt	52. ● Priel Onze-Lieve Vrouw van Leliëndaal
17. ● Refugie van de abdij van Tongerlo	31. ● Grote Markt	53. ● Speelgoedmuseum (buiten parcours)
18. ● Klein Begijnhof	32. ● Grote Markt	54. ● Kazerne Dossin (buiten parcours) ★
19. ● Tuin van OH	33. ● Grote Markt	55. ● Het Predikheren (buiten parcours)
20. ● Gulden kop	34. ● Grote Markt	
21. ● Cellenbroedersklooster	35. ● Grote Markt	
22. ● Groot Begijnhof		
23. ● Begijnhofkerk		
24. ● Hof van Fontes/Jezuspoort		
25. ● Brouwerij Het Anker		
26. ● Infirmierie Groot Begijnhof		
27. ● In de Vijgenboom		
28. ● Aartsbisschoppelijk Paleis		

29 Sint-Romboutstoren

12 Hof van Busleyden

Denk je bij Bourgondië meteen aan goed eten en drinken? Wil je een extra beleving toevoegen aan je bezoek?

Dan is dit Prikkelpakket iets voor jou!

Dankzij dit **bonnenboekje** maak je kennis met een handvol lokale specialiteiten. Van bierkaas tot artisanale zoetigheden, er ligt een rijk palet aan Mechelse smaken op je te wachten. Oh ja, vergeet tussen het degusteren door niet uit te blazen. Het **Prikkelpakket** geeft je korting op de toegang tot enkele niet te missen attracties en monumenten.

TOERISME
VLAANDEREN

VISIT
MECHELEN